

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การ เปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์ มีผลการวิจัยซึ่งจะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นผลจากการสัมภาษณ์นักเผยแผ่ธรรมะจำนวน 7 ท่าน
- ส่วนที่ 2 เป็นผลจากการออกแบบสอบถามผู้เปิดรับธรรมะจำนวน 600 ชุด

ส่วนที่ 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ธรรมะจำนวน 7 ท่าน จากประเด็นคำถาม 7 ข้อ ได้ผลดังนี้

1. หลักการและวิธีการในการเผยแผ่ธรรมะของนักเผยแผ่ธรรมะ

1.1 พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ธรรมะจะต้อง มีความรู้ในเนื้อหาหลักธรรมก่อนและดูว่าจะทำการเผยแผ่อย่างไร ประกอบกับความเชื่อของบุคคลในสังคม มีความเห็นเช่นไร ซึ่งต้องประกาศในสิ่งที่ดีแก่ประชาชน วิธีการคือ การพูดคุย การแสดงปาฐกถาธรรม การแสดงพระธรรมเทศนา

1.2 พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

การเผยแผ่ธรรมะ คือการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อนำไปพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์ ไม่ใช่การโฆษณาชวนเชื่อ เนื่องจากไม่ได้ทำงานด้านการเผยแผ่โดยตรง จึงเป็นเรื่องของการศึกษาค้นคว้า ส่วนการเทศน์สอนนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรม

1.3 พระภวนาวิริยคุณ (หัตตะซีโวภิกขุ)

โดยการตั้งประเด็นคำถามก่อนว่า “เกิดมาทำไม” เพื่อให้เกิดความต้องการที่จะค้นหาคำตอบ และมีกำลังใจในการศึกษาธรรมะ วิธีการก็คือ สร้างกำลังใจให้เกิดขึ้นก่อน ขั้นตอนไปคือ สามารถเกิดกำลังใจด้วยตนเองได้ และขั้นสุดท้ายก็คือ การฝึกสมาธิ ซึ่งสามารถทำได้เองเป็นเรื่องไม่ยาก และปฏิบัติได้ทุกแห่ง โดยสรุปว่า ความรู้ต่าง ๆ ในธรรมะนั้น ที่สุดแล้วก็มาจากตนเองด้วยการฝึกสมาธิ

1.4 พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

ต้องมีความรู้โดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษา บวชเรียนในเรื่องที่ถูกต้องไม่เบี่ยงเบนไปทางไสยศาสตร์ ต้องรู้ให้พอ รู้ให้มั่นใจ ประพฤติได้ในสิ่งที่รู้ วิธีการก็คือ การพูดให้เป็น ทำให้ดูอยู่เป็นสุขให้เห็น หรือทำงานให้เป็นตัวอย่าง ต้องมีบุคลิกดี มีความตั้งใจดี มีความเข้าใจในวิธีที่จะทำให้คนสนใจได้เป็นอย่างดี

5. พระมหาสมพงษ์ มหาบุญญ

มีหลักในการเผยแพร่ธรรมะโดยเน้นการสร้างสื่อให้ทันสมัย เพื่อดึงดูดความสนใจให้หันมาศึกษาธรรมะ

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

ต้องดูว่าผู้รับต้องการอย่างไร เป็นการตอบสนองจากการขอมา อาจเป็นข้อเขียนหนังสือ ซึ่งมาจากการรวบรวมบทความ และจากรายการวิทยุ ขึ้นอยู่กับผู้ที่สนใจว่าอยากรู้เรื่องอะไร

7. พญ. อมรา มะลิลา

เกิดจากการที่ตนเองได้ปฏิบัติ และศึกษามา แล้วนำมาถ่ายทอด โดยรวมแล้วตนเองจะต้องมีความรู้ก่อน ได้ผลจากการปฏิบัติด้วยตนเองก่อน จึงจะนำมาเผยแพร่ถือเป็นการให้ธรรมทาน

2. สถานการณ์เกี่ยวกับความเชื่อของพุทธศาสนิกชน คนไทยในสังคมเมืองและชนบท

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

บุคคลที่มาฟังธรรมที่วัด จะมีความเข้าใจถูกต้องมากขึ้น คนในกรุงเทพฯ มีความมกมายมากกว่าคนต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีความนิยมในวัดมากกว่าอีกด้วย

2. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

คนไทยมีความเชื่อไม่แตกต่างกันในแง่ของกระแสค่านิยมบริโภคนิยมครอบคลุมทั้งในสังคมเมือง และสังคมชนบท ระบบของการแข่งขัน ทุนิยม และผลประโยชน์ คือผู้กระทำ หรือผู้ผลิต กระตุ้นให้คนมีค่านิยมบริโภคนิยม ซึ่งก็ถูกกระทำโดยไม่รู้ตัว ความเชื่อในการหวังพึ่งแรงบันดาลใจจากภายนอก เช่น ไสยศาสตร์มาครอบงำ ก่อเป็นพฤติกรรมทางจิตใจ และปัญญา ส่งผลให้คนไทยอ่อนแอ รอคอยความช่วยเหลือ ไม่ดิ้นรน ทำให้เฉื่อยชา ประมาท ไม่พยายามพึ่งตนเอง

3. พระภวนาวิริยคุณ (ทัตตะชีโวภิกขุ)

ชาวพุทธเป็นพุทธไม่แท้จริงเนื่องจากไม่มีความรู้ในพุทธศาสนา จึงไม่ควรเรียกว่าชาวพุทธ ขอมองเป็นชาวโลกทั้งหมด ซึ่งเกิดอาการ “หิวธรรมะ” แต่ไม่ทราบว่าจะแสวงหาได้จากที่ใด ธรรมะนั้นอยู่ในตัว トラบใดที่ยังไม่ลงมือฝึกสมาธิปฏิบัติธรรม ก็ไม่สามารถเรียกว่าเป็นชาวพุทธ

4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

ปัจจุบันคนไทยไม่ค่อยเชื่อ กฎแห่งกรรม กฎของความเพียรพยายาม แต่กลับเชื่อโชคลาง เพี้ยนไปทางไสยศาสตร์ เช่น ของดำให้วัวหูก ขาวลือ เรื่องอักษรย่อ ชาวบ้านทั่วไปมัก

นับถือพระในท้องถิ่น ไปโดนหลอกเหมือนคนในกรุงเทพ ซึ่งชอบพระที่มีชื่อเสียง ตามข่าวลือ และกระแสแห่งความนิยม

5. พระมหาสมพงษ์ มหาบุญโญ

คนเชื่อในไสยศาสตร์มากกว่าพุทธศาสตร์ ทำให้แก้ปัญหาด้วยตนเองไม่ได้คอยวิ่งหาแต่ผู้อื่นให้แก้ปัญหาให้ เรียนรู้ในเรื่องไสยศาสตร์มากไม่ศึกษาธรรมะ ซึ่งถือว่าเป็นหลักสูตรกำจัดทุกข์ โดยส่วนใหญ่แล้ว คนในชนบทยังคงปฏิบัติตามแนวพุทธวิธี ซึ่งคนในกรุงเทพอาจไม่สะดวก เนื่องจากวิถีชีวิตแตกต่างกัน

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

ชาวพุทธทั่วไปไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธเจ้า คิดว่ามีผู้รู้เพียงร้อยละ 10 ส่วนมากมีความรู้คลาดเคลื่อนผู้ที่เข้ามาศึกษาจะมีความรู้มากกว่าส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียนก็นำมาใช้น้อย คนในกรุงเทพไม่ค่อยสนใจธรรมะ นอกจากโอกาสพิเศษบ้างเล็กน้อย หรือเป็นการทำไปตามความเชื่อ แก่บั้น และไปวัดเพื่อสังคัม เช่น งานศพ ส่วนที่จะไปศึกษาธรรมะจริง ๆ ก็ไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้เผยแพร่ ส่วนคนต่างจังหวัดไม่มีความเห็น

7. พญ. อมรา มะลิลา

ชาวพุทธส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางด้านพุทธศาสนาเท่าที่ควรและมองพุทธศาสนาแบบไม่เป็นวิทยาศาสตร์ คนต่างจังหวัดโดยเฉพาะในแถบภาคอีสาน มีความเชื่อ และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามากกว่าคนในกรุงเทพ ซึ่งสังคัมเมืองมักพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติของพระสงฆ์

3. การกำหนด การวิเคราะห์ และการเปิดรับธรรมะของกลุ่มเป้าหมาย

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

ดูว่ากลุ่มผู้ฟังเป็นใคร เกิดปัญหาอะไรในขณะนั้น ก็จะเทศน์แก้ไขจากปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเห็นว่า ปัจจุบันคนเปิดรับธรรมะทางวิทยุมากกว่าทางโทรทัศน์

2. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

จากการรับนิมนต์เพื่อไปแสดงธรรม จึงมิได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเอง แต่เพื่อให้ได้ผลตัวอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว ก็จะใช้วิธีเทศน์สอนผู้บังคับบัญชาระดับผู้ใหญ่ หรือผู้มีปัญญา ซึ่งจะมีผลไปถึงผู้ใต้บังคับบัญชาได้ง่าย

3. พระภวนาวิริยคุณ (ทัตตะชีโวภิกขุ)

กลุ่มเป้าหมาย คือ ทุกคนทั้งโลก ทุกเพศ ทุกวัย โดยทั่วไป แต่ในส่วนปลีกย่อยก็ต้องแยกแยะ วิเคราะห์เพื่อดำเนินการเผยแพร่ธรรมะให้เป็นระบบเพื่อที่จะได้ผลดี

4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

การเทศน์สอนขึ้นอยู่กับจิตใจของแต่ละคน แยกวิเคราะห์ตามกลุ่มอายุ เพศ วัย และปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มนั้น ๆ

5. พระมหาสมพงษ์ มหาบุญโญ

กลุ่มเป้าหมายมีทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ส่วนใหญ่เริ่มจาก ครู อาจารย์ ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่นำไปขยายเผยแพร่ต่อไปได้อีก

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

เป็นกลุ่มบุคคลที่สนใจเข้ามาฟังธรรมะ ไม่มีการวิเคราะห์ แยกแยะกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็มุ่งเทศน์เฉพาะคนไทย ไม่ได้ออกไปในระดับสากล และผู้สนใจธรรมะก็สนใจเปิดรับธรรมะ ด้วยกันหลายรูปแบบ

7. พญ. อมรา มะลิลา

ไม่มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เบื้องแรกไม่ได้ตั้งใจจะเป็นผู้เผยแพร่ เกิดจากการเชิญไปบรรยาย ผู้ที่เปิดรับธรรมะต้องการธรรมะเสมือนยารักษาโรค โดยเกิดจากเหตุการณ์ที่ตนเอง ประสบ แล้วจึงหาความรู้อีกประการหนึ่งคือ การศึกษาในระบบการศึกษา บางครั้งก็อาจมาจาก ความที่ว่าง หรือการบังเอิญก็ได้

4. สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ และแนวคิดในการเลือกสื่อ

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

ใช้วิธีการพูด การเทศน์สอนเป็นหลัก ในวัดก็ใช้เครื่องขยายเสียง และมีหนังสือเทป บันทึกเสียง สื่อทางด้านโทรทัศน์ใช้น้อยลง เนื่องจากตกไปอยู่ในวงการของธุรกิจ

2. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

สื่อที่ใช้ขึ้นอยู่กับระดับกลุ่มผู้รับ โดยต้องถึงตัวบุคคล ซึ่งมีอัธยาศัยแตกต่างกัน เป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้เผยแพร่ต้องมีความรู้ มีปัญญา เจตนา แต่เนื่องจากการเทศน์สอนจะขึ้นอยู่กับกิจนิมนต์ ขึ้นอยู่กับผู้ที่จัดการนำสื่ออะไรมาใช้ส่วนใหญ่จึงไม่ได้เข้าไปวางแผนการใช้สื่อ ด้วยตนเอง

3. พระภวนาวิริยคุณ (หัตตะชีโวภิกขุ)

อันดับแรกเกิดจากสื่อบุคคลที่อยู่รอบ ๆ ตัว โดยการสอนให้มีธรรมะเกิดขึ้นในครอบครัวก่อนจึงจะมีผลมากในการปลูกฝังคุณธรรม มีความเห็นว่าสื่อที่ดีที่สุดโดยพื้นฐาน คือ ตัวของผู้เผยแพร่เอง ที่จะเป็นต้นแบบแก่ชาวโลกได้ เช่น พระพุทธเจ้าท่านก็นำตนเองเป็นสื่อ หากมองในแง่ทั่วไป สื่อทุกชนิดใช้ได้หมด แต่ก็ยังไม่เกิดประโยชน์หากผู้ที่จะเผยแพร่ยังปฏิบัติไม่ได้

4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

ใช้สื่อหลายประเภทรวมกัน แต่ในระยะหลังก็ใช้สื่ออื่นๆ น้อยลง เพราะมีทักษะในการพูดมากขึ้นจึงเน้นที่สื่อบุคคล ซึ่งเกิดผลดีเพราะสามารถถามตอบได้ ทำให้น่าสนใจมากขึ้น ส่วนสื่อที่นำมาใช้ได้แก่ เทปคาสเซต มากที่สุด เพราะสามารถฟังไปได้ ในขณะที่เดียวกันก็ทำกิจกรรมอื่นไปได้ด้วย หนังสือจะใช้น้อยรองลงมา แต่ด้านของวิดิทัศน์ก็มีปัญหาด้านการถ่ายทำ

ติดต่อ และค่าใช้จ่าย จึงยังไม่เป็นที่นิยมนัก ส่วนกิจกรรมในวัด ก็มีการจัดออกค่ายธรรมะ นิทรรศการ และภาพพุทธประวัติแสดงไว้

5. พระมหาสมพงษ์ มหาบุญโญ

เริ่มจากการใช้สื่อหนังกระดาษโดยใช้หลักของหนังตะลุงมาทำให้เคลื่อนไหวได้ หน้าแผ่นโปร่งใสโดยการฉายกับเครื่องฉายข้ามศีรษะ และสอนให้เด็ก ๆ ประกอบสื่อขึ้นมาด้วยตนเอง แล้วสอดแทรกธรรมะลงไป นอกจากนี้ยังมี ซีดีรอม (CD Rom) อินเทอร์เน็ต (Internet) ด้วย

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

สื่อที่ใช้ ได้แก่ วิทยุ เทปบันทึกเสียง หนังสือ วิดีทัศน์ โดยเห็นว่าหนังสืออ่านได้ เรื่อย ๆ จากปัญหาการจราจรติดขัด หนังสือก็จะใช้ในการเผยแพร่ได้สะดวกกว่า

7. พญ. อมรา มะลิลา

ใช้เทปบันทึกเสียงมากกว่าเพราะสะดวกในการเผยแพร่บันทึกแจกได้ง่าย นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ผ่านทางสื่อวิทยุบ้าง ตามที่เชิญเข้ามา ส่วนหนังสือจะใช้น้อยกว่าเทปบันทึกเสียง เพราะต้องมีการจัดหาทุนมาพิมพ์ และมีขั้นตอนมากกว่า

5. เกี่ยวกับสื่อสมัยใหม่ ในยุคข้อมูลข่าวสาร ผลต่อการเผยแพร่และการเปลี่ยนแปลง การใช้สื่อ

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

เห็นว่าสื่อสมัยใหม่ไกลเกินไป ชาวบ้านทั่วไปยังไม่มีความรู้ในการใช้งาน นอกจากนี้ ยังมีราคาแพง ส่วนในเรื่องของความทันสมัยนั้น ต้องเหมาะสมแก่เวลา เหตุการณ์ บุคคลเพื่อการ แก้ไขปัญหาสังคม หากแก้ไขไม่ได้ถือว่าไม่ทันสมัย ในงานด้านการเผยแพร่ ยังขาดบุคคลที่มี อุดมการณ์ แนวคิด เพื่อการสร้างคนดีให้เกิดขึ้น

2. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)

สื่อสมัยใหม่ต้องใช้ให้ถูกทาง ให้ธรรมะเข้าไปอยู่ในระบบสื่อสมัยใหม่ โดยไม่ลุ่ม หลงแต่ต้องใช้ให้เป็นประโยชน์

3. พระภวนาวินัยคุณ (ทัตตะชีโวภิกขุ)

บทบาทของสื่อสมัยใหม่นั้น มีผลต่อการเผยแพร่ แต่หากแยกแยะไม่ออกก็อาจนำไปใช้ในทางที่ผิด ซึ่งประการสำคัญโดยพื้นฐานต้องพิจารณาให้เป็นก่อน ขณะนี้ที่มีอยู่ก็คือพระ ไตรปิฎกคอมพิวเตอร์ อยู่ในแผ่นซีดีรอม (CD ROM) แจกจ่ายเผยแพร่แก่องค์กรต่าง ๆ ไปแล้ว

4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

สื่อสมัยใหม่ก็มีแผนการจะทำในอนาคต โดยเฉพาะในรูปของเพลงธรรมะสอดแทรกอารมณ์ขันเข้าไป เพื่อดึงดูดความสนใจ สนุกสนานไม่น่าเบื่อ แต่โดยทั่วไปเห็นว่าสื่อทาง โทรทัศน์น่าจะได้ผลดีที่สุด

5. พระมหาสมพงษ์ มหาบุญโญ

มีการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) โดยความร่วมมือของพระสงฆ์ชาวอเมริกันจากวัดสวนโมกข์ และพระนวกะในด้านภาษาอังกฤษ และซีดีรอม (CD Rom) ธรรมะก็นำเผยแพร่ขึ้น ถือว่ายังใหม่มากในวงการการเผยแพร่ธรรมะในประเทศไทย

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

สื่อสมัยใหม่อาจมีโอกาสดำเนินในเวลาต่อไปแต่ต้องมีการคัดเลือก เพื่อให้เกิดความเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีราคาสูง เห็นว่าแทนที่จะกว้างไกล อาจทำให้แคบลงอยู่ในวงจำกัดก็ได้

7. พญ. อมรา มะลิลา

สื่อสมัยใหม่มีผลดี คือ แพร่กระจายได้รวดเร็ว แต่ต้องแสดงให้เห็นว่าไม่ขัดกับโลกผสมกลมกลืนสอดคล้องกันได้ ซึ่งหากควบคุมดูแลไม่รัดกุม อาจเกิดการผิดพลาดทางข้อมูล ทำให้แก้ไขได้ลำบาก ถือว่าเป็นดาบสองคมเหมือนกัน ในปัจจุบันตนเองยังไม่มีการใช้สื่อสมัยใหม่

6. แนวคิดในการเลือกเนื้อหา การปรับเนื้อหาให้เข้ากับบุคคลสมัย และเนื้อหาที่ใช้

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

ต้องเป็นการให้ความรู้ว่าจะไรดีมีประโยชน์ชี้แจงเหตุผลที่ถูกที่ควรให้เกิดความเข้าใจไม่ต้องมีการปรับเปลี่ยน เพราะเนื้อหาธรรมะมีความทันสมัยอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับวิธีการเทศน์ที่น่าสนใจ ไม่ยึดตาย หากมีการดัดแปลง อาจเป็นละครธรรมะ ซึ่งก็ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ

2. พระธรรมปิฎก (ประยูรธ ปยุตโต)

เนื้อหาธรรมะเป็นหลักธรรมตามเดิม แต่ปรับวิธีการให้สอดคล้องกับระบบสังคมวัฒนธรรมนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม จะไปตามใจผู้รับมากไม่ได้ อาจพากันไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักที่มีอยู่ ถ้าให้จริงจัง เขาต้องตามเราจึงจะถูก

3. พระภวนาวินัยคุณ (ทัตตะชีโวภิกขุ)

เนื้อหาที่ใช้ในการเผยแพร่ แบ่งแยกออกได้เป็น 3 ระดับคือ

1. เรื่องพื้นฐาน สอนให้ทำดี ทำมาหากินโดยสุจริตในทางที่ถูกที่ควร เพื่อหล่อเลี้ยงสังขารด้วยปัจจัย 4 เรียกว่าระดับพื้นดิน

2. เรื่องการแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดีในตนเองให้หมดไปโดยการปลูกฝังคุณธรรม ความดีในแต่ละหัวข้อ เพื่อความสงบสุขมากขึ้น เรียกว่าระดับฟ้า

3. เรื่องจุดมุ่งหมายสูงสุด คือการปราบการละกิเลสให้หมดไปจนบริสุทธิ์ เข้าถึงพระนิพพานได้เรียกว่าระดับเหนือฟ้า ซึ่งทั้ง 3 ระดับนั้น ก็มีกระบวนการในการปลูกฝังที่เกิดจากการฝึกสมาธิด้วยตนเอง ถือว่าเป็นวิธีการที่สำคัญกว่าการเทศน์สอนเพียงอย่างเดียว และเป็นพื้นฐานหลักในการปลูกฝังคุณธรรม การศึกษาธรรมทั้งปวงด้วย

4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

เป็นเรื่องเกี่ยวกับเบญจศีล โดยสอนให้เป็นกลาง ๆ ไม่ดี ไม่ชั่ว ขึ้นต่อไปคือเบญจธรรมเป็นพื้นฐาน การกำหนดเนื้อหาจะมาจากกลุ่มผู้ฟังโดยจะเทศน์สอนตามปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำหลักธรรมหัวข้อต่าง ๆ เข้าไปแก้ไข ซึ่งก็มีการปรับเข้ากับยุคสมัย และสังคมปัจจุบันด้วย เพราะทุกครั้งก่อนที่จะไปเทศน์สอน ผู้ที่มานิมนต์จะมีข้อมูลมาให้

5. พระมหาสมพงษ์ มหาปุณฺโญ

เนื้อหาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้แก่

1. เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา โดยใช้ของหลวงพ่อกุศลพูนพุทธศาสนเป็นหลัก เน้นในเรื่องปรัชญาธรรมที่ลุ่มลึก
2. เป็นคำสั่งสอนของหลวงพ่อกุศลพูนพุทธศาสน เป็นเรื่องง่าย ๆ ร่องลงมา
3. เป็นหนังสือกระดาษ คล้ายการ์ตูน มีความสนุกสนานสอดแทรกธรรมะลงไป เน้นที่กลุ่มเยาวชน ซึ่งก็ได้รับความสนใจมาก

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

นำมาจากพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ฟังว่าสนใจในเรื่องใด เลือกใช้ภาษาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นภาษาปัจจุบัน และยกตัวอย่างที่เป็นเรื่องของปัจจุบัน

7. พญ. อมรา มะลิลา

ปรับเนื้อหาเข้ากับกลุ่มเป้าหมายและปัญหาที่กำลังประสบอยู่โดยนำประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องใกล้ตัว แล้วโยงเข้าหาธรรมะ

7. จุดมุ่งหมายในการเผยแพร่

1. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)
มุ่งสอนให้คนเป็นคน
2. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)
มุ่งให้เกิดความรู้ โดยให้การศึกษา เกิดความสนใจโดยไม่ใช่เป็นแค่เพียงศรัทธาเพียงอย่างเดียว เพราะอาจจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดได้
3. พระภวนาวิริยคุณ (ทัตตะชีโว ภิกขุ)
ต้องการให้คนทั้งโลกทราบถึง วิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ความรู้ในหลักธรรมออกมาจากในใจตนเอง ก็คือ การปฏิบัติสมาธิซึ่งจะเป็นที่มาของหลักธรรมทั้งปวง
4. พระพิสารธรรมพาทิ (พระพยอม กัลยาโณ)

เพื่อให้เกิดความรื่นเริงในธรรม อาจหาญที่จะฝึกฝนตนเองตามหลักธรรม และเห็นว่าธรรมะมีความสำคัญ ช่วยแก้ไขปัญหาได้

5. พระมหาสมพงษ์ มหาปุณฺโญ

เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะที่ดี ให้รู้จักพุทธศาสนาที่แท้จริง เพื่อนำไปปฏิบัติร่วมกันในสังคมจนเกิดประโยชน์สุข

6. ศ.ดร. ระวี ภาวิไล

เพื่อให้การศึกษา ความรู้ และเข้าใจธรรมชาติของชีวิต ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยทุกคนเริ่มจากที่ตนเองก่อน

7. พญ. อมรา มะลิลา

เพื่อโน้มน้าวใจให้สนใจเข้ามาทดลองศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิต ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ร่างกาย และจิตใจ และเพื่อให้ทราบความรู้ที่แท้จริงของพุทธศาสนา จะได้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ส่วนที่ 2 ผลจากการออกแบบสอบถาม ผู้เปิดรับธรรมะจำนวน 600 ชุด แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในวัด จำนวน 200 ชุด และกลุ่มคนทั่วไป 400 ชุด มีการจัดเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

แสดงความถี่ และร้อยละของผู้เปิดรับธรรมะตามลักษณะทางประชากร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	210	35.0
หญิง	390	65.0
รวม	600	100.0
2. อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 31	242	40.3
31 - 40	208	34.7
41 - 50	85	14.2
51 - 60	39	6.5
มากกว่า 60	26	4.3
รวม	600	100.0

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. สถานภาพสมรส		
โสด	345	57.5
แต่งงาน	192	32.0
แยกกันอยู่ หมาย	62	10.3
หย่า		
ไม่ตอบ	1	.2
รวม	600	100.0
4. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	171	28.5
ระดับปริญญาตรี	330	55.0
สูงกว่าปริญญาตรี	92	15.3
ไม่ตอบ	7	1.2
รวม	600	100.0
5. อาชีพ		
รับราชการ	205	34.2
นักธุรกิจ	43	7.2
พนักงานบริษัทร้านค้า	108	18.0
นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	5.2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	106	17.7
ค้าขาย	83	13.8
แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	4.0
รวม	600	100.0
6. รายได้ต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 5,001	91	15.2
5,001 - 10,000	154	25.7
10,001 - 20,000	287	47.8
20,001 - 30,000	26	4.3
30,001 - 40,000	19	3.2
มากกว่า 40,000	23	3.8
รวม	600	100.0

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของผู้เปิดรับธรรมะมีดังนี้
จากตารางที่ 1 พบว่า

1. ผู้เปิดรับธรรมะส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ มีเพศหญิงร้อยละ 65.0 และเพศชายร้อยละ 35.0
2. ผู้เปิดรับธรรมะมีอายุต่ำกว่า 31 ปี เป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 40.0 และมีเพียงร้อยละ 26.0 ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป
3. ผู้เปิดรับธรรมะมีสถานภาพโสดเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 57.5 ส่วนที่แยกกันอยู่ หม้าย หย่า มีจำนวนน้อย คือร้อยละ 10.3
4. กลุ่มผู้เปิดรับธรรมะมีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คือร้อยละ 55.0 และสูงกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนน้อย คือร้อยละ 15.3
5. ผู้เปิดรับธรรมะประกอบอาชีพรับราชการเป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ 34.2 และเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนน้อยคือร้อยละ 17.7 มีเพียงร้อยละ 4.0 ที่เป็นแม่บ้านพ่อบ้าน
6. ผู้เปิดรับธรรมะส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คือร้อยละ 47.8 และมีส่วนน้อยที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท คือร้อยละ 3.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2
แสดงความถี่ของผู้เปิดรับธรรมะของกลุ่มประชากร

ข้อมูลทั่วไป	วัดสวนแก้ว	วัดพระ ธรรมกาย	วัดชล ประทาน	วัดบวร นิเวศ	ทั่วไป
1. เพศ					
-ชาย	30.0	40.0	34.0	38.0	33.5
-หญิง	70.0	60.0	66.0	62.0	66.5
รวม	100	100	100	100	100
2. อายุ (ปี)					
-ต่ำกว่า 31	28.0	44.0	30.0	8.0	46.75
- 31 - 40	34.0	44.0	26.0	14.0	37.25
- 41 - 50	16.0	4.0	22.0	24.0	13.0
- 51 - 60	16.0	8.0	14.0	16.0	3.0
-มากกว่า 60	6.0	0.0	8.0	38.0	0.0
รวม	100	100	100	100	100
3. สถานภาพสมรส					
-โสด	46.0	76.0	38.0	42.0	61.0
-แต่งงาน	36.0	24.0	48.0	32.0	30.5
-แยกกันอยู่ หม้าย หย่า	18.0	0.0	14.0	26.0	8.5
รวม	100	100	100	100	100
4. การศึกษา					
-ต่ำกว่าปริญญาตรี	38.0	14.0	32.0	44.0	27.5
-ระดับปริญญาตรี	38.0	72.0	50.0	48.0	57.0
-สูงกว่าปริญญาตรี	24.0	14.0	18.0	8.0	15.5
รวม	100	100	100	100	100

ข้อมูลทั่วไป	วัดสวนแก้ว	วัดพระ ธรรมกาย	วัดชล ประทาน	วัดบวร นิเวศ	ทั่วไป
5. อาชีพ					
-รับราชการ	22.0	8.0	38.0	36.0	38.25
-นักธุรกิจ	14.0	32.0	8.0	16.0	2.0
-พนักงานบริษัทร้านค้า	16.0	24.0	22.0	2.0	19.0
-นักเรียนนิสิตนักศึกษา	4.0	10.0	6.0	2.0	5
-พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12.0	14.0	6.0	4.0	22
-ค้าขาย	26.0	12.0	18.0	18.0	11.5
-แม่บ้าน, พ่อบ้าน	6.0	0.0	2.0	22.0	2.25
รวม	100	100	100	100	100
6. รายได้ต่อเดือน (บาท)					
-ต่ำกว่า 5,001	12.0	28.0	12.0	22.0	13.5
-5,001 - 10,000	40.0	14.0	20.0	14.0	27.5
-10,001 - 20,000	40.0	40.0	50.0	14.0	48.75
-20,001 - 30,000	2.0	6.0	6.0	6.0	4
-30,001 - 40,000	4.0	6.0	4.0	2.0	2.75
-มากกว่า 40,000	2.0	6.0	8.0	2.0	3.5
รวม	100	100	100	100	100
7. ความไกลใกล้ศาสนา					
-ไกลศาสนา	30.0	0.0	26.0	2.0	59
-ใกล้ศาสนา	70.0	94.0	74.0	98.0	41
รวม	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ทุกกลุ่มมีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย วัดบวรนิเวศ มีอายุต่ำกว่า 31 ปี น้อยที่สุด และมีกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีมากที่สุด ขณะที่วัดพระธรรมกาย และกลุ่มทั่วไปไม่มีกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี แต่กลุ่มทั่วไปจะมีกลุ่มอายุต่ำกว่า 31 ปีมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 46.75

ทุกกลุ่มมีผู้ที่มิสถานภาพโสดเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นวัดชลประทานรังสฤษดิ์ที่มีกลุ่มแต่งงานมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 48.0 และวัดพระธรรมกาย ไม่มีผู้ที่แยกกันอยู่ หม้าย และหย่าร้าง

ทุกกลุ่มมีระดับการศึกษาปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ วัดพระธรรมกายมีผู้ที่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 14.0 วัดสวนแก้วมีผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 24.0

กลุ่มทั่วไป, วัดบวรนิเวศ และวัดชลประทานฯ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ทุกกลุ่มมีรายได้ในช่วง 10,001 - 20,000 บาท ยกเว้นวัดบวรนิเวศ มีรายได้ต่ำกว่า 5,001 บาท เป็นส่วนใหญ่

วัดพระธรรมกายไม่มีผู้รับธรรมะประเภทโกลศาสนาใกล้เคียงกับวัดบวรนิเวศ ทั้ง 2 วัด มีผู้รับธรรมะประเภทโกลศาสนามากที่สุด ส่วนวัดชลประทานรังสฤษฎ์ และวัดสวนแก้วมีกลุ่มโกลศาสนาใกล้เคียงกันเฉลี่ยร้อยละ 30.0 และ 26.0 ตามลำดับ กลุ่มทั่วไปมีกลุ่มโกลศาสนามากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 59

ตารางที่ 3

แสดงความถี่และร้อยละของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลโกลศาสนา

กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
โกลศาสนา		
ชาย	96	36.2
หญิง	169	63.8
รวม	265	44.4
โกลศาสนา		
ชาย	113	34.0
หญิง	219	66.0
รวม	332	55.6
รวมทั้งสิ้น	597	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะในกลุ่มโกลศาสนามีเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง คือร้อยละ 36.2 และร้อยละ 63.8 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มโกลศาสนามีเพศชายน้อยกว่าเพศหญิงเช่นกัน คือ ร้อยละ 34.0 และร้อยละ 66.0 ตามลำดับ ซึ่งโดยรวมแล้วกลุ่มโกลศาสนามีน้อยกว่ากลุ่มโกลศาสนา คือ ร้อยละ 44.4 และ 55.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4
แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ ของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะ

วิธีการหรือรูปแบบ การเปิดรับธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. บทเพลง กวีนิพนธ์	6.3 (38)	22.5 (135)	39.0 (234)	31.3 (188)	1.04 ^b (595)	.89
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	10.8 (65)	32.0 (192)	42.7 (256)	13.8 (83)	1.40 (596)	.86
3. ร้อยแก้ว, ความเรียงธรรมดา	9.0 (54)	41.5 (249)	33.8 (203)	14.7 (88)	1.45 (594)	.85
4. จากการบรรยายธรรม	24.8 (149)	37.5 (225)	27.5 (165)	9.2 (55)	1.79 (594)	.92
5. จากการสนทนาธรรม	15.8 (95)	29.3 (176)	33.2 (199)	20.8 (125)	1.41 (595)	.99
6. โดยการอ่านด้วยตนเอง	30.5 (183)	40.2 (241)	22.3 (134)	6.7 (40)	1.95 (598)	.89
7. โดยการฟังวิทยุ	29.2 (175)	45.5 (273)	21.0 (126)	3.7 (22)	2.01 ^a (596)	.81
8. โดยการชมโทรทัศน์	12.5 (75)	39.3 (236)	39.2 (235)	8.5 (51)	1.56 (597)	.82
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	12.3 (74)	35.5 (213)	39.2 (235)	12.0 (72)	1.49 (594)	.86
10. อื่น ๆ ระบุ	.2	.5	.3	.2	1.57	.98
- เทปบันทึกเสียง	(1)	(3)	(2)	(1)	(7)	

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีการเปิดรับธรรมะโดยการฟังวิทยุมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.01 รองลงมาคือ โดยการอ่าน และเปิดรับธรรมะจากการบรรยายธรรมเฉลี่ยร้อยละ 1.95 และร้อยละ 1.79 ตามลำดับ

ตารางที่ 5
แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อ ของผู้เปิดรับธรรมะ

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	29.8 (179)	37.3 (224)	27.8 (167)	4.0 (24)	1.94 (594)	.86
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	17.3 (104)	43.3 (260)	31.2 (187)	7.3 (44)	1.71 (595)	.84
3. จากหมู่ญาติ ในครอบครัว	10.7 (64)	36.0 (216)	40.3 (242)	12.3 (74)	1.45 (596)	.84
4. สนทนากับเพื่อน	11.3 (68)	36.8 (221)	40.5 (243)	10.7 (64)	1.49 (596)	.83
5. วิทยูกระจ่ายเสียง	26.2 (157)	41.0 (246)	26.3 (158)	6.2 (37)	1.87 (598)	.87
6. โทรทัศน์	26.8 (161)	41.3 (248)	29.0 (174)	2.8 (17)	1.92 (600)	.82
7. หนังสือพิมพ์	15.2 (91)	36.5 (219)	37.5 (225)	9.8 (59)	1.58 (594)	.87
8. วารสาร	13.8 (83)	37.0 (222)	38.3 (230)	9.7 (58)	1.56 (593)	.85
9. นิตยสาร	9.5 (57)	36.5 (219)	39.8 (239)	13.2 (79)	1.43 (594)	.84
10. หนังสือธรรมะ	39.0 (234)	31.7 (190)	21.5 (129)	7.3 (44)	2.03 ^a (597)	.95
11. แผ่น CD ROM	1.7 (10)	3.8 (23)	19.5 (117)	74.2 (445)	.32 (595)	.63
12. ระบบ Internet	1.3 (8)	2.3 (14)	15.5 (93)	79.8 (479)	.24 ^b (594)	.56
13. จากการอบรมหลักสูตรธรรมะ	8.0 (48)	20.2 (121)	30.8 (185)	40.0 (240)	.96 (594)	.96
14. จากการเข้าฟังการสัมมนา เกี่ยวกับธรรมะ	8.5 (51)	26.3 (158)	32.7 (196)	31.5 (189)	1.12 (594)	.96
15. เทปคาสเซต	18.8 (113)	25.2 (151)	30.8 (185)	24.5 (147)	1.39 (596)	1.05
16. วิดีทัศน์	6.3 (38)	17.2 (103)	32.0 (192)	43.0 (258)	.87 (591)	.92
17. อื่น ๆ ระบุ - การศึกษาในห้องเรียน	.2 (1)	.3 (2)	.3 (2)	- (-)	1.8 (6)	.84

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีการเปิดรับธรรมะจากหนังสือธรรมะมากที่สุดคือ เฉลี่ยร้อยละ 2.03 รองลงมาคือ จากพระภิกษุสงฆ์และเปิดรับธรรมะจากสื่อโทรทัศน์เฉลี่ยร้อยละ 1.94 และร้อยละ 1.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 6
แสดงการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะ

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	31.8 (191)	47.7 (286)	15.8 (95)	3.7 (22)	2.09 (594)	.79
2. การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	23.8 (143)	37.2 (223)	28.8 (173)	9.2 (55)	1.76 (594)	.92
3. แนวทางการดำเนินชีวิต	38.5 (231)	46.5 (279)	10.3 (62)	3.5 (21)	2.21 (593)	.77
4. กรรมดี กรรมชั่ว	49.5 (297)	40.8 (245)	7.3 (44)	1.0 (6)	2.41 ^a (592)	.67
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	28.3 (170)	52.8 (317)	16.7 (100)	.7 (4)	2.10 (591)	.69
6. ธรรมะในชีวิตประจำวัน	39.3 (236)	45.8 (275)	12.5 (75)	1.3 (8)	2.24 (594)	.72
7. ชาดก หรือนิทานธรรมะ	15.3 (92)	35.2 (211)	39.2 (235)	8.7 (52)	1.58 (590)	.86
8. อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	12.2 (73)	21.3 (128)	40.2 (241)	24.7 (148)	1.21 ^b (590)	.96
9. การชักชวนให้ทำบุญ	30.7 (184)	48.5 (291)	16.3 (98)	3.3 (20)	2.08 (593)	.78
10. การให้ทาน	38.3 (230)	46.5 (279)	11.8 (71)	2.0 (12)	2.23 (592)	.73
11. การเทศน์	22.7 (136)	39.3 (236)	29.5 (177)	7.3 (44)	1.78 (593)	.88
12. การตอบปัญหาธรรมะ	18.8 (113)	34.3 (208)	32.8 (197)	12.8 (77)	1.60 (593)	.94
13. วัตถุมงคล	14.3 (86)	26.2 (157)	35.3 (212)	21.8 (131)	1.34 (586)	.98
14. อื่น ๆ ระบุ	.5	.2	.3	.2	1.86	1.21
- เรื่องของจิต	(3)	(1)	(2)	(1)	(7)	
- ธรรมะกับการทำงาน						
- การวางตัวตามกาลเทศะ						

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า มีการเปิดรับธรรมะเกี่ยวกับเรื่องกรรมดี กรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.41 รองลงมาคือ เรื่องเกี่ยวกับธรรมะในชีวิตประจำวันและเปิดรับเนื้อหาธรรมะด้านการให้ทานเฉลี่ยร้อยละ 2.24 และร้อยละ 2.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 7

แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกล
ศาสนา

วิธีการหรือรูปแบบการเปิดรับธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. บทเพลง กรีนินท์	2.3 (6)	17.7 (47)	38.1 (101)	41.9 (111)	.80 ^b	.81
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	7.5 (20)	22.6 (60)	52.1 (138)	17.7 (47)	1.20	.82
3. ร้อยแก้ว, ความเรียงธรรมดา	4.2 (11)	37.4 (99)	38.9 (103)	19.6 (52)	1.26	.82
4. จากการบรรยาย	7.2 (19)	31.8 (84)	43.2 (114)	17.4 (46)	1.30	.87
5. จากการสนทนาธรรม	5.3 (14)	22.6 (60)	37.7 (100)	34.0 (90)	1.01	.93
6. โดยการอ่านด้วยตนเอง	16.6 (44)	33.2 (88)	38.9 (103)	11.3 (30)	1.55	.90
7. โดยการฟังวิทยุ	9.5 (25)	45.1 (119)	37.9 (100)	7.8 (20)	1.56 ^a	.77
8. โดยการชมโทรทัศน์	9.1 (24)	30.6 (81)	48.3 (128)	12.1 (32)	1.37	.81
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	1.5 (4)	25.8 (68)	51.9 (137)	20.8 (55)	1.08	.72

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนามีการเปิดรับธรรมะด้านการฟังวิทยุมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 1.56 รองลงมาคือ การอ่านด้วยตนเอง และจากการชมโทรทัศน์เฉลี่ยร้อยละ 1.55 และเฉลี่ยร้อยละ 1.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 8

แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ ของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้
ศาสนา

วิธีการหรือรูปแบบการเปิดรับธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. บทเพลง กวีนิพนธ์	9.5 (31)	26.5 (87)	40.5 (133)	23.5 (77)	1.22 ^b	.91
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	13.4 (44)	39.9 (131)	35.7 (117)	11.0 (36)	1.56	.86
3. ร้อยแก้ว, ความเรียงธรรมดา	12.6 (41)	46 (150)	30.4 (99)	11.0 (36)	1.60	.84
4. จากการบรรยาย	39.3 (129)	42.7 (140)	15.2 (50)	2.7 (9)	2.18	.79
5. จากการสนทนาธรรม	24.4 (80)	35.1 (115)	29.9 (98)	10.7 (35)	1.73	.95
6. โดยการอ่านด้วยตนเอง	41.8 (138)	46.1 (152)	9.1 (30)	3.0 (10)	2.27	.75
7. โดยการฟังวิทยุ	45.0 (148)	46.8 (154)	7.6 (25)	0.6 (2)	2.36 ^a	.65
8. โดยการชมโทรทัศน์	15.2 (50)	47.0 (155)	32.1 (106)	5.8 (19)	1.71	.79
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	20.4 (67)	44.2 (145)	29.9 (98)	5.2 (17)	1.81	.83

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้ศาสนา มีการเปิดรับธรรมะด้านการฟังวิทยุมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.36 รองลงมาคือ การอ่านด้วยตนเองและจากการบรรยายธรรมเฉลี่ยร้อยละ 2.27 และเฉลี่ยร้อยละ 2.18 ตามลำดับ

ตารางที่ 9
แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโลกศาสนา

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	15.3 (40)	34.9 (91)	43.3 (113)	6.5 (17)	1.59	.82
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	6.4 (17)	40.0 (106)	41.9 (111)	11.7 (31)	1.41	.78
3. จากหมู่ ญาติ ในครอบครัว	9.8 (26)	33.3 (88)	42.0 (111)	14.8 (39)	1.38	.85
4. สนทนากับเพื่อน	6.4 (17)	33.7 (89)	45.1 (119)	14.8 (39)	1.32	.80
5. วิทยุกระจายเสียง	15.2 (40)	40.9 (108)	36.0 (95)	8.0 (21)	1.63	.83
6. โทรทัศน์	23.0 (61)	39.6 (105)	34.7 (92)	2.6 (7)	1.83 ^a	.81
7. หนังสือพิมพ์	12.5 (33)	30.7 (81)	42.4 (112)	14.4 (38)	1.41	.88
8. วารสาร	9.1 (24)	29.9 (79)	47.3 (125)	13.6 (36)	1.34	.83
9. นิตยสาร	7.5 (20)	31.7 (84)	43.0 (114)	17.7 (47)	1.29	.84
10. หนังสือธรรมะ	21.1 (56)	33.6 (89)	32.8 (87)	12.5 (33)	1.63	.95
11. แผ่น C.D. ROM	1.1 (3)	3.4 (9)	21.2 (56)	74.6 (196)	.31	.59
12. ระบบ Internet	1.5 (4)	.8 (2)	17.8 (47)	79.9 (211)	.24 ^b	.53
13. จากการอบรมหลักสูตรธรรมะ	1.5 (4)	11.4 (30)	30.7 (81)	56.4 (149)	.58	.75
14. จากการเข้าฟังการสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ	2.7 (7)	15.2 (40)	38.6 (102)	43.6 (115)	.77	.80
15. เทปคาสเซต	4.5 (12)	20.8 (55)	37.0 (98)	37.7 (100)	.92	.87
16. วิดีทัศน์	2.3 (6)	10.3 (27)	35.9 (94)	51.5 (135)	.63	.76

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

4. พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโลกศาสนา มีการเปิดรับธรรมะจากโทรทัศน์มากที่สุดเฉลี่ย
รองลงมาคือ จากหนังสือธรรมะ และวิทยุกระจายเสียงเฉลี่ยร้อยละ 1.63 เท่ากัน

ตารางที่ 10

แสดงการเปิดรับธรรมะด้านสื่อ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกล่ศาสนา

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	41.5 (137)	40.0 (132)	16.4 (54)	2.1 (7)	2.20	.79
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	26.2 (86)	46.6 (153)	23.2 (76)	3.7 (12)	1.97	.82
3. จากหมู่ ญาติ ในครอบครัว	11.2 (37)	38.9 (128)	39.5 (130)	10.3 (34)	1.51	.83
4. สนทนากับเพื่อน	15.2 (50)	39.8 (131)	37.4 (123)	7.6 (25)	1.63	.83
5. วิตุกระจ่ายเสียง	35.3 (40)	41.7 (108)	18.4 (95)	4.5 (21)	2.08	.84
6. โทรทัศน์	29.8 (99)	42.8 (142)	24.4 (81)	3.0 (10)	1.99	.81
7. หนังสือพิมพ์	17.7 (58)	41.9 (137)	33.9 (111)	6.4 (21)	1.71	.83
8. วารสาร	17.7 (24)	43.4 (79)	31.8 (125)	6.7 (36)	1.73	.84
9. นิตยสาร	11.3 (37)	41.3 (135)	37.3 (122)	9.8 (32)	1.56	.89
10. หนังสือธรรมะ	53.5 (176)	30.7 (101)	12.5 (41)	3.3 (11)	2.34 ^a	.82
11. แผ่น C.D. ROM	2.1 (7)	4.3 (14)	18.3 (60)	75.3 (247)	.33	.66
12. ระบบ Internet	1.2 (4)	3.7 (2)	14.1 (46)	81.0 (265)	.25 ^b	.58
13. จากการอบรมหลักสูตรธรรมะ	13.5 (44)	27.5 (90)	31.2 (102)	27.8 (91)	1.27	1.01
14. จากการเข้าฟังการสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ	13.5 (44)	35.5 (116)	28.4 (93)	22.6 (74)	1.40	.98
15. เทปคาสเซต	29.9 (98)	29.3 (96)	26.5 (87)	14.3 (47)	1.75	1.04
16. วิทยุทัศน์	9.2 (30)	23.2 (76)	30.0 (98)	37.6 (123)	1.04	.99

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกล่ศาสนา มีการเปิดรับธรรมะจากหนังสือธรรมะมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.34 รองลงมา คือ จากพระภิกษุสงฆ์ และจากวิตุกระจ่ายเสียงเฉลี่ยร้อยละ 2.20 และเฉลี่ยร้อยละ 2.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 11
แสดงการเปิดรับธรรมะ ด้านเนื้อหา ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1.การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	16.0 (42)	53.2 (140)	25.9 (68)	4.9 (13)	1.80	.76
2.การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	10.6 (28)	37.6 (99)	37.3 (98)	14.4 (38)	1.44	.87
3.แนวทางการดำเนินชีวิต	29.8 (78)	51.9 (136)	13.4 (35)	5.0 (13)	2.06	.79
4.กรรมดี กรรมชั่ว	37.4 (98)	48.9 (128)	12.2 (32)	1.5 (4)	2.22 ^a	.71
5.ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	14.6 (38)	55.6 (145)	28.4 (74)	1.5 (4)	1.83	.68
6.ธรรมะในชีวิตประจำวัน	25.1 (66)	54.0 (142)	19.4 (51)	1.5 (4)	2.03	.71
7.ชาดก หรือนิทานทางธรรมะ	8.8 (23)	30.9 (81)	47.7 (125)	12.6 (33)	1.36	.81
8.อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	12.3 (32)	18.4 (48)	48.7 (127)	20.7 (54)	1.22 ^b	.91
9.การชักชวนให้ทำบุญ	21.7 (57)	55.9 (147)	19.0 (50)	3.0 (8)	1.97	.74
10.การให้ทาน	29.0 (76)	51.5 (135)	17.9 (47)	1.1 (3)	2.09	.72
11.การเทศน์	10.6 (28)	35.0 (92)	45.6 (120)	8.7 (23)	1.47	.80
12.การตอบปัญหาธรรมะ	8.4 (22)	29.4 (77)	42.7 (112)	19.5 (51)	1.27	.87
13.วัตถุมงคล	13.7 (36)	26.3 (69)	41.2 (108)	17.8 (46)	1.41	1.04

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา มีการเปิดรับธรรมะเรื่องกรรมดีกรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.22 รองลงมาคือการให้ทาน และแนวทางการดำเนินชีวิตเฉลี่ยร้อยละ 2.09 และเฉลี่ยร้อยละ 2.06 ตามลำดับ

ตารางที่ 12
แสดงการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกธศาสตร์

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1.การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	44.5 (146)	44.5 (146)	8.2 (27)	2.7 (9)	2.30	.73
2.การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	34.1 (112)	37.8 (124)	22.9 (75)	5.2 (17)	2.01	.88
3.แนวทางการดำเนินชีวิต	45.7 (150)	43.6 (143)	8.2 (27)	2.4 (8)	2.33	.73
4.กรรมดี กรรมชั่ว	59.8 (196)	35.7 (117)	3.7 (12)	.6 (2)	2.55 ^a	.61
5.ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	39.4 (129)	52.6 (172)	8.0 (26)	- (-)	2.31	.61
6.ธรรมะในชีวิตประจำวัน	50.9 (167)	40.5 (133)	7.3 (24)	1.2 (4)	2.41	.68
7.ชาดก หรือนิทานทางธรรมะ	20.6 (67)	39.6 (129)	33.7 (110)	5.8 (19)	1.76	.88
8.อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	12.0 (39)	24.5 (80)	34.7 (113)	28.8 (94)	1.20 ^b	.99
9.การชักชวนให้ทำบุญ	37.8 (124)	43.9 (144)	14.6 (48)	3.7 (12)	2.16	.80
10.การให้ทาน	46.0 (151)	43.9 (144)	7.3 (24)	2.7 (9)	2.33	.73
11.การเทศน์	32.1 (105)	44.0 (144)	17.4 (57)	6.4 (21)	2.02	.87
12.การตอบปัญหาธรรมะ	26.8 (88)	39.3 (129)	25.9 (85)	7.9 (26)	1.85	.91
13.วัตถุมงคล	15.4 (50)	26.9 (87)	31.5 (102)	26.2 (85)	1.31	1.02

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกธศาสตร์มีการเปิดรับธรรมะเรื่องกรรมดีกรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.55 รองลงมาคือ ธรรมะในชีวิตประจำวันเฉลี่ยร้อยละ 2.41 และการให้ทานกับแนวทางการดำเนินชีวิตเฉลี่ยร้อยละ 2.33 เท่ากัน

ตารางที่ 13

แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ เนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล์และโกลศาสนา

การเปิดรับ	ลักษณะผู้เปิดรับ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	t	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	โกล	262	1.24	.54	-13.46	<.05
	โกล์	326	1.82	.51		
ด้านสื่อ	โกล	258	1.43	.43	-11.17	<.05
	โกล์	326	1.54	.43		
ด้านเนื้อหา	โกล	260	1.71	.48	- 8.11	<.05
	โกล์	324	2.04	.51		

จากตารางที่ 13 พบว่า ความแตกต่างของการเปิดรับธรรมะ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และ เนื้อหาธรรมะของกลุ่มผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล์ โกลศาสนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลศาสนา เปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะน้อยกว่าผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล์ศาสนา

ตารางที่ 14

แสดงการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามเพศ

การเปิดรับ	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	t	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	ชาย	206	1.63	.61	1.82	> .05
	หญิง	383	1.53	.60		
ด้านสื่อ	ชาย	204	1.37	.50	.13	> .05
	หญิง	381	1.37	.46		
ด้านเนื้อหา	ชาย	205	1.91	.50	.52	> .05
	หญิง	381	1.89	.53		

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

ตารางที่ 15

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอายุ

การเปิดรับ	อายุ (ปี)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	1. ต่ำกว่า 31	238	1.44	.64	5.72	< .05	1 < 2,3,4,5 2 < 4
	2. 31 - 40	204	1.60	.59			
	3. 41 - 50	84	1.65	.56			
	4. 51 - 60	38	1.81	.38			
	5. มากกว่า 60	26	1.74	.74			
ด้านสื่อ	1. ต่ำกว่า 31	239	1.26	.51	8.64	< .05	1 < 2,4,5 3 < 4 2 < 4
	2. 31 - 40	203	1.42	.43			
	3. 41 - 50	81	1.37	.44			
	4. 51 - 60	37	1.65	.40			
	5. มากกว่า 60	26	1.55	.33			
ด้านเนื้อหา	1. ต่ำกว่า 31	240	1.85	.55	4.02	< .05	5 < 2,4 3 < 4 1 < 2,4
	2. 31 - 40	203	1.97	.50			
	3. 41 - 50	80	1.84	.50			
	4. 51 - 60	38	2.04	.40			
	5. มากกว่า 60	26	1.66	.48			

จากตารางที่ 15 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มอายุต่างๆ ที่ละคู่แล้วพบว่า กลุ่มที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านวิธีการหรือรูปแบบ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบน้อยกว่าทุกกลุ่มอายุ ขณะที่กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบน้อยกว่ากลุ่มอายุ 51 - 60 ปี

ด้านสื่อ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีการเปิดรับธรรมะด้านสื่อน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี

ด้านเนื้อหา กลุ่มที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และอายุ 51 - 60 ปี ส่วนกลุ่มอายุ 41 - 50 ปี มีการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาน้อยกว่ากลุ่มอายุ 51 - 60 ปี และกลุ่มอายุต่ำกว่า 31 ปี มีการเปิดรับธรรมะด้านเนื้อหาน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และ 51 - 60 ปี

ตารางที่ 16

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามสถานภาพ

การเปิดรับ	สถานภาพการสมรส	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	โสด	340	1.55	.60	1.56	> .05
	แต่งงาน	188	1.54	.62		
	แยก,หม้าย,หย่า	61	1.69	.53		
ด้านสื่อ	โสด	341	1.34	.48	2.55	> .05
	แต่งงาน	184	1.39	.47		
	แยก,หม้าย,หย่า	60	1.48	.42		
ด้านเนื้อหา	โสด	339	1.92	.54	.84	> .05
	แต่งงาน	187	1.87	.48		
	แยก,หม้าย,หย่า	60	1.86	.56		

จากตารางที่ 16 พบว่าผู้เปิดรับธรรมะที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามระดับการศึกษา

การเปิดรับ	การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	169	1.52	.58	.88	> .05	
	2. ปริญญาตรี	323	1.57	.62			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	91	1.62	.54			
ด้านสื่อ	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	1.37	.47	.15	> .05	
	2. ปริญญาตรี	323	1.36	.48			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	90	1.39	.46			
ด้านเนื้อหา	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	1.81	.54	4.11	< .05	1 < 2
	2. ปริญญาตรี	324	1.95	.52			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	90	1.88	.47			

จากตารางที่ 17 พบว่าผู้เปิดรับธรรมะที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ และสื่อ

ส่วนด้านเนื้อหาธรรมะนั้น พบว่าระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้ที่มีการศึกษิต่ำกว่าระดับปริญญาตรีเปิดรับเนื้อหาธรรมะน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามอาชีพ

การเปิดรับ	อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	1.รับราชการ	202	1.58	.56	2.87	< .05	2 > 1,3, 5,6,7
	2.นักธุรกิจ	43	1.87	.55			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	104	1.48	.61			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	1.60	.65			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	104	1.59	.64			
	6.ค้าขาย	82	1.48	.62			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	1.39	.50			
ด้านสื่อ	1.รับราชการ	198	1.36	.46	2.69	< .05	2 > 1,3,4 5,6,7
	2.นักธุรกิจ	43	1.62	.47			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	105	1.29	.42			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	1.38	.49			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	103	1.36	.49			
	6.ค้าขาย	82	1.33	.52			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	1.44	.42			
ด้านเนื้อหา	1.รับราชการ	196	1.87	.46	2.58	< .05	2 > 1,3,4 5,6,7
	2.นักธุรกิจ	43	2.13	.57			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	107	1.90	.51			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	1.88	.50			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	103	1.96	.50			
	6.ค้าขาย	83	1.80	.68			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	1.76	.25			

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอาชีพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในด้านวิธีการหรือรูปแบบ ด้านสื่อ และด้านเนื้อหา จะเห็นว่ากลุ่มนักธุรกิจจะมีการเปิดรับธรรมะมากกว่ากลุ่มข้าราชการ, พนักงานบริษัทร้านค้า, นักเรียนนิสิตนักศึกษา, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย, และพ่อบ้านแม่บ้าน

ตารางที่ 19

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามรายได้

การเปิดรับ	รายได้ (บาท)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย X	SD	F	P
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	- ต่ำกว่า - 5,001	90	1.48	.62	1.36	> .05
	- 5,001 - 10,000	153	1.51	.59		
	-10,001 - 20,000	279	1.60	.58		
	-20,001 - 30,000	26	1.72	.64		
	-30,001 - 40,000	19	1.48	.65		
	- มากกว่า 40,000	23	1.62	.68		
ด้านสื่อ	- ต่ำกว่า - 5,001	89	1.33	.47	1.21	> .05
	- 5,001 - 10,000	151	1.34	.50		
	-10,001 - 20,000	278	1.40	.44		
	-20,001 - 30,000	26	1.43	.59		
	-30,001 - 40,000	19	1.18	.44		
	- มากกว่า 40,000	23	1.43	.52		
ด้านเนื้อหา	- ต่ำกว่า - 5,001	90	1.80	.59	1.02	> .05
	- 5,001 - 10,000	148	1.91	.51		
	-10,001 - 20,000	282	1.91	.50		
	-20,001 - 30,000	26	2.00	.50		
	-30,001 - 40,000	19	1.97	.52		
	- มากกว่า 40,000	22	1.84	.59		

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีรายได้แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

ตารางที่ 20

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบในการเผยแพร่ธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ

วิธีการเปิดรับ เนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. บทเพลง กวีนิพนธ์	26.7 (160)	36.7 (220)	25.5 (153)	9.8 (59)	1.81 ^b (592)	.95
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	39.8 (239)	39.2 (235)	16.8 (101)	2.5 (17)	2.18 (592)	.81
3. ร้อยแก้ว, ความเรียง ธรรมดา	33.5 (201)	41.5 (249)	20.0 (120)	3.7 (22)	2.06 (592)	.83
4. จากการบรรยาย	56.5 (339)	31.0 (186)	7.8 (47)	3.7 (22)	2.42 (594)	.79
5. จากการสนทนาธรรม	49.3 (296)	35.0 (210)	12.5 (75)	2.3 (14)	2.32 (595)	.78
6. โดยการอ่านด้วย ตนเอง	47.3 (284)	35.3 (212)	13.7 (82)	2.7 (16)	2.29 (594)	.80
7. โดยการฟังวิทยุ	64.0 (384)	26.0 (156)	7.5 (45)	1.3 (8)	2.54 ^a (593)	.69
8. โดยการชมโทรทัศน์	55.2 (331)	28.5 (171)	13.2 (79)	2.2 (13)	2.38 (594)	.80
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	42.7 (256)	33.2 (199)	19.0 (114)	3.2 (19)	2.18 (588)	.85
10. อื่น ๆ ระบุ -เผยแพร่ในทุก ๆ วิธีการหรือรูปแบบ	.2 (1)	.3 (2)	.2 (1)	.3 (2)	1.33 (6)	1.21

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะต้องการการเปิดรับธรรมะโดยการฟังวิทยุมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 2.54 รองลงมาคือ จากการบรรยายธรรมและต้องการเปิดรับธรรมะจากการชมโทรทัศน์เฉลี่ยร้อยละ 2.42 และเฉลี่ยร้อยละ 2.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 21

แสดงความต้องการด้านสื่อในการเผยแพร่ธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	ค่าเฉลี่ย	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	66.8 (401)	25.2 (151)	5.3 (32)	1.0 (6)	2.61 (590)	.64
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	32.2 (193)	49.0 (294)	14.3 (86)	3.2 (19)	2.12 (592)	.77
3. จากหมู่ ญาติ ในครอบครัว	30.7 (184)	44.3 (266)	21.3 (128)	2.7 (16)	2.04 (594)	.80
4. สันทนาการกับเพื่อน	26.5 (159)	46.5 (279)	21.2 (127)	4.5 (27)	1.96 (592)	.82
5. วิทยูกระจ่ายเสียง	58.8 (353)	30.7 (184)	8.3 (50)	.3 (8)	2.48 (595)	.71
6. โทรทัศน์	69.3 (416)	23.2 (139)	6.3 (38)	.5 (3)	2.62 ^a (596)	.63
7. หนังสือพิมพ์	52.3 (314)	34.5 (207)	9.8 (59)	2.3 (14)	2.38 (594)	.76
8. วารสาร	43.3 (260)	39.5 (237)	12.3 (74)	3.5 (21)	2.24 (592)	.80
9. นิตยสาร	43.0 (258)	36.7 (220)	15.5 (93)	3.5 (21)	2.21 (592)	.83
10. หนังสือธรรมะ	64.5 (387)	25.0 (150)	8.5 (51)	1.0 (6)	2.55 (594)	.69
11. แผ่น C.D. ROM	24.3 (146)	32.0 (192)	26.2 (157)	15.7 (94)	1.66 ^b (589)	1.02
12. ระบบ Internet	29.2 (175)	28.8 (173)	26.0 (156)	14.3 (86)	1.74 (590)	1.04
13. จากการอบรมหลักสูตร ธรรมะ	37.8 (227)	35.3 (212)	18.8 (113)	6.5 (39)	2.06 (591)	.91
14. จากการเข้าฟังการสัมมนา เกี่ยวกับธรรมะ	39.3 (236)	37.3 (224)	16.3 (98)	5.5 (33)	2.12 (591)	.88
15. เทปคาสเซต	45.0 (270)	32.5 (195)	14.8 (89)	5.8 (35)	2.19 (589)	.90
16. วิดีทัศน์	35.3 (212)	32.8 (197)	21.3 (128)	8.7 (52)	1.97 (589)	.96
17. อื่น ๆ ระบุ	-	3	-	-	2.00	.00
- การศึกษาตามหลักสูตร ในสถาบันการศึกษา	-	(2)	-	-	(2)	

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะต้องการการเปิดรับธรรมะ จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.62 รองลงมาคือ จากพระภิกษุสงฆ์และต้องการเปิดรับธรรมะจากหนังสือธรรมะเฉลี่ยร้อยละ 2.61 และเฉลี่ยร้อยละ 2.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 22
แสดงความต้องการด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะ

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	56.2 (337)	34.0 (204)	6.5 (39)	1.3 (8)	2.48 (588)	.68
2. การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	44.5 (267)	40.8 (245)	11.2 (67)	1.7 (10)	2.31 (589)	.74
3. แนวทางการดำเนินชีวิต	66.7 (400)	27.2 (163)	4.5 (27)	.5 (3)	2.62 (593)	.60
4. กรรมดี กรรมชั่ว	70.0 (420)	23.7 (142)	4.2 (25)	.8 (5)	2.65 ^a (592)	.60
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	49.7 (298)	42.0 (252)	6.7 (40)	.3 (2)	2.43 (592)	.63
6. ธรรมะในชีวิตประจำวัน	65.0 (390)	29.0 (174)	4.7 (28)	.3 (2)	2.60 (594)	.60
7. ชาดก หรือนิทานทางธรรมะ	27.3 (164)	46.3 (278)	21.2 (127)	3.8 (23)	1.98 (592)	.80
8. อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	12.5 (75)	20.8 (125)	35.2 (211)	29.8 (179)	1.16 ^b (590)	1.00
9. การชักชวนให้ทำบุญ	46.0 (276)	37.3 (224)	12.0 (72)	3.2 (19)	2.28 (591)	.80
10. การให้ทาน	51.5 (309)	37.8 (227)	8.2 (49)	1.2 (7)	2.42 (592)	.69
11. การเทศน์	39.0 (234)	43.2 (259)	14.0 (84)	2.3 (14)	2.21 (591)	.77
12. การตอบปัญหาธรรมะ	40.0 (240)	39.3 (236)	16.3 (98)	2.8 (17)	2.18 (591)	.81
13. วัตถุมงคล	11.3 (68)	24.5 (147)	36.3 (218)	26.0 (156)	1.22 (589)	-
14. อื่น ๆ ระบุ	.3	.3	-	-	2.50	-
- เนื้อหาในพระไตรปิฎก	(2)	(2)	-	-	(4)	

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะต้องการเปิดรับธรรมะเกี่ยวกับเรื่องกรรมดีกรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.65 รองลงมาคือ เรื่องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตและต้องการเปิดรับเนื้อหาธรรมะเกี่ยวกับธรรมะในชีวิตประจำวันเฉลี่ยร้อยละ 2.62 และเฉลี่ยร้อยละ 2.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 23
แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

วิธีการเปิดรับเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. บทเพลง กวีนิพนธ์	22.8 (60)	38.0 (100)	28.9 (76)	10.3 (27)	1.73 ^b	.93
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	35.2 (93)	40.5 (107)	19.7 (52)	4.5 (12)	2.06	.85
3. ร้อยแก้ว, ความเรียงธรรมดา	26.1 (69)	46.2 (122)	23.1 (61)	4.5 (12)	1.94	.82
4. จากการบรรยายธรรม	40.5 (107)	41.7 (110)	11.7 (31)	6.1 (16)	2.17	.86
5. จากการสนทนาธรรม	36.4 (96)	41.3 (109)	19.3 (51)	3.0 (8)	2.11	.82
6. โดยการอ่านด้วยตนเอง	34.8 (92)	40.9 (108)	20.1 (53)	4.2 (11)	2.06	.84
7. โดยการฟังวิทยุ	49.2 (130)	36.7 (97)	12.9 (34)	1.1 (3)	2.34 ^a	.74
8. โดยการชมโทรทัศน์	50.8 (134)	32.2 (85)	16.3 (43)	.8 (2)	2.33	.77
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	34.4 (90)	38.5 (101)	22.1 (58)	5.0 (13)	2.02	.87

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา มีความต้องการการเปิดรับธรรมะ ด้วยการฟังวิทยุมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.34 รองลงมาคือ การชมโทรทัศน์ และจากการบรรยายธรรมเฉลี่ยร้อยละ 2.33 และเฉลี่ยร้อยละ 2.17 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24
แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้เคียงศาสนา

วิธีการเปิดรับเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย	ค่าเฉลี่ย X	SD
1. บทเพลง กวีนิพนธ์	30.1 (98)	36.8 (120)	23.3 (76)	9.8 (32)	1.87 ^b	.95
2. นิทานชาดก, เรื่องประกอบ	43.9 (143)	39.3 (128)	15.0 (49)	1.5 (5)	2.26	.77
3. ร้อยแก้ว, ความเรียงธรรมดา	40.0 (130)	38.8 (126)	18.2 (59)	3.1 (10)	2.16	.83
4. จากการบรรยายธรรม	70.3 (230)	22.9 (75)	4.9 (16)	1.8 (6)	2.62	.67
5. จากการสนทนาธรรม	60.7 (199)	30.2 (99)	7.3 (24)	1.8 (6)	2.50	7.12
6. โดยการอ่านด้วยตนเอง	58.4 (92)	31.2 (108)	8.9 (53)	1.5 (11)	2.46	.72
7. โดยการฟังวิทยุ	77.3 (252)	17.8 (58)	3.4 (11)	1.5 (5)	2.71 ^a	.61
8. โดยการชมโทรทัศน์	59.6 (195)	26.3 (86)	10.7 (35)	3.4 (11)	2.42	.81
9. โดยการเข้าร่วมพิธีกรรม	50.5 (163)	30.3 (98)	17.3 (56)	1.9 (6)	2.29	.82

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทใกล้เคียงศาสนา มีความต้องการการเปิดรับธรรมะด้วยการฟังวิทยุมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.71 รองลงมาคือ จากการบรรยายธรรม และจากการสนทนาธรรมเฉลี่ยร้อยละ 2.62 และเฉลี่ยร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 25

แสดงความต้องการด้านสื่อของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	58.8 (154)	32.8 (86)	6.9 (18)	1.5 (4)	2.49 ^a	.69
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	25.4 (67)	54.2 (143)	16.7 (44)	3.8 (10)	2.01	.76
3. จากหมู่ญาติ ในครอบครัว	25.5 (67)	46.4 (122)	24.7 (65)	3.4 (9)	1.93	.79
4. สันทนาการกับเพื่อน	21.2 (56)	46.2 (122)	26.5 (70)	6.1 (16)	1.82	.83
5. วิทยุกระจายเสียง	43.9 (116)	43.9 (116)	11.4 (30)	.8 (2)	2.3	.70
6. โทรทัศน์	59.1 (156)	30.7 (81)	9.5 (25)	.8 (2)	2.48	.70
7. หนังสือพิมพ์	41.3 (109)	42.8 (113)	12.9 (34)	3.0 (8)	2.22	.78
8. วารสาร	32.6 (86)	44.7 (118)	17.8 (47)	4.9 (13)	2.04	.84
9. นิตยสาร	31.8 (84)	41.7 (110)	22.0 (58)	4.5 (12)	2.00	.85
10. หนังสือธรรมะ	53.4 (141)	31.8 (84)	13.3 (35)	1.5 (4)	2.37	.77
11. แผ่น C.D. ROM	21.0 (55)	32.4 (85)	31.7 (83)	14.5 (38)	1.61 ^b	.99
12. ระบบ Internet	27.0 (71)	30.4 (80)	31.2 (82)	11.4 (30)	1.73	.98
13. จากการอบรมหลักสูตรธรรมะ	28.1 (74)	37.6 (99)	28.1 (74)	6.1 (16)	1.88	.89
14. จากการเข้าฟังการสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ	30.4 (80)	39.9 (105)	24.7 (65)	4.9 (13)	1.96	.87
15. เทปคาสเซท	30.9 (81)	40.1 (105)	21.8 (57)	7.3 (19)	1.95	.90
16. วิดีทัศน์	26.0 (68)	35.9 (94)	29.4 (77)	8.8 (23)	1.79	.93

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนาต้องการเปิดรับธรรมะจากพระภิกษุมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 2.49 รองลงมาคือ จากโทรทัศน์ และหนังสือธรรมะเฉลี่ยร้อยละ 2.48 และเฉลี่ยร้อยละ 2.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 26
แสดงความต้องการด้านสื่อของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกล่ศาสนา

ประเภทของสื่อ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. จากพระภิกษุสงฆ์	75.1 (244)	20.0 (65)	4.3 (14)	.8 (2)	2.69	.58
2. จากผู้รู้ หรือญาติธรรม	38.2 (124)	46.5 (151)	12.6 (41)	2.8 (9)	2.20	.76
3. จากหมู่ ญาติ ในครอบครัว	34.8 (114)	43.9 (144)	19.2 (63)	2.1 (7)	2.1	.78
4. สันทนาการกับเพื่อน	30.8 (100)	48.3 (157)	17.5 (57)	3.4 (11)	2.06	.78
5. วิทยุกระจายเสียง	71.3 (234)	20.7 (68)	6.1 (20)	1.8 (6)	2.61	.68
6. โทรทัศน์	78.1 (257)	17.6 (58)	4.0 (13)	.3 (1)	2.73 ^a	.54
7. หนังสือพิมพ์	62.1 (203)	28.4 (93)	7.6 (25)	1.8 (6)	2.50	.72
8. วารสาร	52.9 (172)	36.3 (118)	8.3 (27)	2.5 (8)	2.40	.74
9. นิตยสาร	52.9 (172)	33.5 (109)	10.8 (35)	2.8 (9)	2.37	.78
10. หนังสือธรรมะ	74.6 (244)	19.9 (65)	4.9 (16)	.6 (2)	2.68	.59
11. แผ่น C.D. ROM	27.3 (89)	32.8 (107)	22.7 (74)	17.6 (56)	1.70 ^b	1.05
12. ระบบ Internet	31.4 (102)	28.6 (93)	22.8 (74)	17.2 (56)	1.74	1.08
13. จากการอบรมหลักสูตรธรรมะ	46.2 (150)	34.8 (113)	12.0 (39)	7.1 (23)	2.20	.91
14. จากการเข้าฟังการสัมมนาเกี่ยวกับธรรมะ	47.1 (153)	36.6 (119)	10.2 (33)	6.2 (20)	2.25	.87
15. เทปคาสเซต	57.4 (186)	27.8 (90)	9.9 (32)	4.9 (16)	2.38	.85
16. วิดีทัศน์	43.5 (141)	31.8 (103)	15.7 (51)	9.0 (29)	2.10	.97

a มากที่สุด . b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 26 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกล่ศาสนาต้องการเปิดรับธรรมะจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ จากพระภิกษุสงฆ์ และจากหนังสือธรรมะเฉลี่ยร้อยละ 2.69 และเฉลี่ยร้อยละ 2.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 27

แสดงความต้องการด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1.การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	45.2 (118)	44.4 (116)	8.4 (22)	1.9 (5)	2.33	.71
2.การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	37.7 (98)	48.5 (126)	12.7 (33)	1.2 (3)	2.23	.71
3.แนวทางการดำเนินชีวิต	61.8 (160)	33.2 (87)	5.7 (15)	- -	2.55	.60
4.กรรมดี กรรมชั่ว	66.0 (173)	26.0 (68)	6.5 (17)	1.5 (4)	2.56 ^a	.68
5.ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	44.7 (117)	45.0 (118)	9.9 (26)	.4 (1)	2.34	.67
6.ธรรมะในชีวิตประจำวัน	60.8 (160)	31.9 (84)	6.5 (17)	.8 (2)	2.53	.65
7.ขาดก หรือนิทานทางธรรมะ	21.4 (56)	48.1 (126)	26.3 (69)	4.2 (11)	1.87	.79
8.อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	9.6 (25)	23.0 (60)	42.9 (112)	24.5 (64)	1.17 ^b	.91
9.การชักชวนให้ทำบุญ	39.1 (102)	42.9 (112)	15.7 (41)	2.3 (6)	2.19	.78
10.การให้ทาน	46.4 (121)	42.5 (111)	9.6 (25)	1.5 (4)	2.34	.71
11.การเทศน์	27.9 (73)	48.1 (126)	21.0 (55)	3.1 (8)	2.01	.78
12.การตอบปัญหาธรรมะ	28.7 (75)	44.8 (117)	22.6 (59)	3.8 (10)	1.98	.82
13.วัตถุมงคล	13.4 (35)	24.9 (65)	37.9 (99)	23.8 (62)	1.28	.97

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 27 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนาต้องการเปิดรับเนื้อหาเรื่องกรรมดีกรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.56 รองลงมาคือแนวทางการดำเนินชีวิตและธรรมะในชีวิตประจำวันเฉลี่ยร้อยละ 2.55 และเฉลี่ยร้อยละ 2.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 28
แสดงความต้องการด้านเนื้อหาของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลด์ศาสนา

ประเภทของเนื้อหาธรรมะ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1.การรักษาศีล ปฏิบัติตนตามพระวินัย	67.0 (217)	26.9 (87)	5.2 (17)	.9 (3)	2.60	.63
2.การเจริญภาวนา (การนั่งสมาธิ)	51.2 (167)	36.2 (118)	10.4 (34)	2.1 (7)	2.36	.75
3.แนวทางการดำเนินชีวิต	72.6 (238)	22.9 (75)	3.7 (12)	.9 (3)	2.67	.59
4.กรรมดี กรรมชั่ว	74.9 (245)	22.3 (73)	2.4 (8)	.3 (1)	2.71 ^a	.52
5.ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพุทธศาสนา	54.7 (179)	40.7 (133)	4.3 (14)	.3 (1)	2.50	.60
6.ธรรมะในชีวิตประจำวัน	69.5 (228)	27.1 (89)	3.4 (11)	- -	2.66	.54
7.ชาดก หรือนิทานทางธรรมะ	32.7 (107)	45.9 (150)	17.7 (58)	3.7 (12)	2.08	.80
8.อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์	15.3 (50)	19.6 (64)	30.1 (98)	35.0 (114)	1.15 ^b	1.06
9.การชักชวนให้ทำบุญ	52.9 (173)	33.6 (110)	9.5 (31)	4.0 (13)	2.35	.81
10.การให้ทาน	56.7 (186)	35.1 (115)	7.3 (24)	.9 (3)	2.47	.67
11.การเทศน์	48.8 (159)	40.5 (132)	8.9 (29)	1.8 (6)	2.36	.72
12.การตอบปัญหาธรรมะ	49.6 (163)	36.1 (118)	11.9 (39)	2.1 (7)	2.34	.77
13.วัตถุมงคล	9.8 (32)	24.9 (81)	36.3 (118)	28.9 (94)	1.16	.95

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 28 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลด์ศาสนาต้องการเปิดรับเนื้อหาเรื่องกรรมดีกรรมชั่วมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.71 รองลงมาคือแนวทางการดำเนินชีวิต และธรรมะในชีวิตประจำวันเฉลี่ยร้อยละ 2.67 และเฉลี่ยร้อยละ 2.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 29

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ
ประเภทโกล์และโกลศาสนา

ความต้องการ ลักษณะผู้เปิดรับ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	t	P	
			\bar{X}			
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	โกล	261	2.08	.54	-6.51	< .05
	โกล์	322	2.36	.50		
ด้านสื่อ	โกล	258	2.03	.54	-5.71	< .05
	โกล์	321	2.29	.55		
ด้านเนื้อหา	โกล	256	2.10	.45	-4.21	< .05
	โกล์	323	2.26	.45		

จากตารางที่ 29 พบว่า ความต้องการการเปิดรับธรรมะ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ ของกลุ่มผู้เปิดรับประเภทโกล์และโกลศาสนา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลศาสนา มีความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะน้อยกว่าผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล์ศาสนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30

แสดงความต้องการ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามเพศ

ความต้องการ	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	t	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	ชาย	203	2.28	.50	1.34	> .05
	หญิง	382	2.21	.55		
ด้านสื่อ	ชาย	203	2.22	.56	1.31	> .05
	หญิง	377	2.16	.56		
ด้านเนื้อหา	ชาย	202	2.17	.44	-.64	> .05
	หญิง	379	2.20	.47		

จากตารางที่ 30 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะเพศชาย และเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องของความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31

แสดงความต้องการ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามอายุ

ความต้องการการเปิดรับ	อายุ (ปี)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	ต่ำกว่า 31	236	2.24	.55	.68	> .05
	31 - 40	205	2.26	.53		
	41 - 50	83	2.17	.60		
	51 - 60	36	2.26	.38		
	มากกว่า 60	26	2.14	.38		
ด้านสื่อ	ต่ำกว่า 31	234	2.17	.57	.75	> .05
	31 - 40	202	2.23	.57		
	41 - 50	81	2.13	.60		
	51 - 60	38	2.14	.40		
	มากกว่า 60	26	2.12	.50		
ด้านเนื้อหา	ต่ำกว่า 31	237	2.21	.50	1.60	> .05
	31 - 40	204	2.20	.43		
	41 - 50	84	2.16	.45		
	51 - 60	38	1.81	.40		
	มากกว่า 60	26	1.74	.74		

จากตารางที่ 31 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีอายุแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ในเรื่องของความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

ตารางที่ 32

แสดงความต้องการ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามสถานภาพ

ความต้องการการเปิดรับ	สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P
ด้านวิธีการหรือรูปแบบ	โสด	339	2.28	.53	3.04	> .05
	แต่งงาน	185	2.17	.53		
	แยก,หม้าย,หย่า	61	2.18	.54		
ด้านสื่อ	โสด	333	2.20	.57	2.39	> .05
	แต่งงาน	187	2.18	.53		
	แยก,หม้าย,หย่า	60	2.03	.59		
ด้านเนื้อหา	โสด	335	2.23	.48	2.72	> .05
	แต่งงาน	187	2.14	.42		
	แยก,หม้าย,หย่า	59	2.13	.43		

จากตารางที่ 32 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องของความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามระดับการศึกษา

ความต้องการ การเปิดรับ	การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย X	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	2.15	.57	3.42	> .05	
	2. ปริญญาตรี	323	2.27	.52			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	90	2.29	.49			
ด้านสื่อ	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	165	2.08	.60	3.87	< .05	1 < 2
	2. ปริญญาตรี	319	2.21	.54			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	90	2.24	.52			
ด้านเนื้อหา	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	165	2.10	.50	4.21	< .05	1 < 2
	2. ปริญญาตรี	320	2.23	.44			
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	90	2.20	.40			

จากตารางที่ 33 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ต้องการด้านสื่อ และเนื้อหาธรรมะน้อยกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในความต้องการการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามอาชีพ

ความต้องการ การเปิดรับ	อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ตัดี น (scheffe)
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	1.รับราชการ	199	2.19	.55	2.87	< .05	2 > 1,3, 4,5,6,7
	2.นักธุรกิจ	43	2.53	.42			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	104	2.29	.44			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	2.37	.61			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	103	2.30	.47			
	6.ค้าขาย	82	2.10	.54			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	1.85	.68			
ด้านสื่อ	1.รับราชการ	196	2.15	.55	2.87	< .05	2 > 1,3, 4, 5,6,7
	2.นักธุรกิจ	42	2.36	.65			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	103	2.25	.50			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	2.20	.62			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	103	2.20	.49			
	6.ค้าขาย	82	2.11	.65			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	1.87	.50			
ด้านเนื้อหา	1.รับราชการ	196	2.18	.46	2.08	> .05	2 > 1,3, 4, 5,6,7
	2.นักธุรกิจ	43	2.33	.44			
	3.พนักงานบริษัทร้านค้า	106	2.23	.40			
	4.นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	2.22	.46			
	5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ	102	2.21	.43			
	6.ค้าขาย	80	2.09	.56			
	7.แม่บ้าน, พ่อบ้าน	24	2.02	.37			

จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการ ด้านวิธีการหรือรูปแบบ ด้านสื่อ และด้านเนื้อหาธรรมะ ของผู้เปิดรับธรรมะโดยแบ่งตามกลุ่มอาชีพพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยกลุ่มนักธุรกิจจะมีความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ ด้านสื่อ และด้านเนื้อหาธรรมะมากกว่ากลุ่มข้าราชการ พนักงานบริษัทร้านค้า นักเรียนนิสิตนัก ศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย และพ่อบ้านแม่บ้าน

ตารางที่ 35

แสดงความต้องการด้านวิธีการหรือรูปแบบ สื่อ และเนื้อหาธรรมะของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามรายได้

ความต้องการ การเปิดรับ	รายได้ (บาท)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านวิธีการ หรือรูปแบบ	1. ต่ำกว่า 5,001	90	2.08	.66	2.45	<.05	1 < 2,3
	2. 5,001 - 10,000	148	2.29	.55			
	3. 10,001 - 20,000	280	2.26	.48			
	4. 20,001 - 30,000	26	2.30	.39			
	5. 30,001 - 40,000	19	2.05	.51			
	6. มากกว่า 40,000	23	2.66	.53			
ด้านสื่อ	1. ต่ำกว่า 5,001	89	2.02	.71	3.00	<.05	1 < 3,4 2 < 4
	2. 5,001 - 10,000	148	2.15	.54			
	3. 10,001 - 20,000	277	2.23	.52			
	4. 20,001 - 30,000	26	2.40	.41			
	5. 30,001 - 40,000	19	2.09	.64			
	6. มากกว่า 40,000	22	2.24	.45			
ด้านเนื้อหา	1. ต่ำกว่า 5,001	89	2.12	.52	.74	>.05	
	2. 5,001 - 10,000	148	2.17	.50			
	3. 10,001 - 20,000	278	2.21	.42			
	4. 20,001 - 30,000	26	2.23	.42			
	5. 30,001 - 40,000	18	2.20	.42			
	6. มากกว่า 40,000	23	2.25	.43			

จากตารางที่ 35 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มรายได้ต่าง ๆ ที่ละคู่แล้ว กลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ

ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,001 บาทมีความต้องการในการเปิดรับธรรมะด้านวิธีการหรือรูปแบบน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท และ 10,001 - 20,000 บาท

ในด้านสื่อ นั้นผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,001 บาท มีความต้องการในการเปิดรับธรรมะด้านสื่อน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 10,001 - 20,000 บาท และ 20,001 - 30,000 บาท

ขณะเดียวกันกลุ่มที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท ก็มีความต้องการในการเปิดรับธรรมะด้านสื่อน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท

ส่วนด้านเนื้อหา รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเปิดรับด้านเนื้อหา

ตารางที่ 36
แสดงผลของการเปิดรับ ด้านความรู้ของผู้เปิดรับธรรมะ

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. มีความรู้ในพุทธศาสนา	18.5 (111)	64.3 (386)	15.7 (94)	.7 (4)	2.02 (595)	.61
2. มีความเข้าใจในหลักธรรมะทางพุทธศาสนามากขึ้น	28.7 (172)	55.3 (332)	14.8 (89)	.2 (1)	2.14 (594)	.65

จากตารางที่ 36 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีความเข้าใจในหลักธรรมะทางพุทธศาสนามากขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 2.14 รองลงมาคือ มีความรู้ในพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.02

ตารางที่ 37
แสดงผลของการเปิดรับ ด้านทัศนคติ ของผู้เปิดรับธรรมะ

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนา	73.0 (438)	23.7 (142)	2.5 (15)	- -	2.71 (595)	.51
2. มีความศรัทธาต่อพุทธศาสนา	73.7 (442)	23.3 (140)	1.7 (10)	.3 (2)	2.72 (594)	.51

จากตารางที่ 37 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีความศรัทธาต่อพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.72 รองลงมาคือมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.71

ตารางที่ 38
แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. ตักบาตร	20.2 (121)	53.2 (319)	24.3 (146)	1.7 (10)	1.92 (596)	.71
2. สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน	45.5 (273)	32.7 (196)	16.7 (100)	4.7 (28)	2.20 ^a (597)	.88
3. นั่งสมาธิ	17.7 (106)	29.3 (176)	34.3 (206)	17.5 (105)	1.48 (593)	.98
4. รักษาศีล 5	33.5 (201)	45.2 (271)	15.0 (90)	4.8 (29)	2.09 (591)	.83
5. รักษาศีล 8	12.8 (77)	30.7 (184)	38.0 (228)	17.5 (105)	1.39 (594)	.92
6. ร่วมพิธีในวันสำคัญทางศาสนา	22.0 (132)	46.7 (280)	28.0 (168)	2.5 (15)	1.89 (595)	.77
7. ชักชวนเพื่อน,ญาติ ไปวัด	17.3 (104)	45.0 (270)	30.3 (182)	6.3 (38)	1.74 (594)	.82
8. สนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์ นักบวช	9.7 (58)	25.2 (151)	41.7 (250)	22.3 (134)	1.22 ^b (593)	.91
9. สนทนาธรรมกับญาติธรรม	12.3 (74)	32.2 (192)	36.3 (218)	18.7 (112)	1.38 (596)	.93
10. สนทนาธรรมกับหมู่ญาติ ในครอบครัว	(10.8) (65)	35.2 (211)	38.0 (228)	15.3 (92)	1.42 (596)	.88
11. สนทนาธรรมกับเพื่อน	12.2 (73)	33.8 (203)	38.5 (231)	14.8 (89)	1.44 (596)	.89

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 38 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะมีการปฏิบัติตนด้านการสวดมนต์มากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 2.20 รองลงมาคือ การรักษาศีล 5 และเฉลี่ยร้อยละ 1.92 และการตักบาตรเฉลี่ยร้อยละ 2.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 39
แสดงผลของการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. มีความรู้ในพุทธศาสนา	7.6 (20)	63.1 (166)	27.8 (73)	1.5 (4)	1.77	.60
2. มีความเข้าใจในหลักธรรมะทางพุทธศาสนามากขึ้น	13.4 (35)	58.2 (152)	28.0 (73)	.4 (1)	1.85	.64

จากตารางที่ 39 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนามีผลการเปิดรับธรรมะด้านความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.85 รองลงมาคือ มีความรู้ในพุทธศาสนา เฉลี่ยร้อยละ 1.77

ตารางที่ 40
แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
3. มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนา	59.5 (156)	35.1 (92)	5.3 (14)	- -	2.54	.60
4. มีความศรัทธาต่อพุทธศาสนา	58.4 (153)	37.8 (99)	3.1 (8)	.8 (2)	2.54	.60

จากตารางที่ 40 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนามีผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนา และมีความศรัทธาต่อพุทธศาสนาเท่ากันเฉลี่ยร้อยละ 2.54

ตารางที่ 41

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล်ศาสนา

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
1. มีความรู้ในพุทธศาสนา	27.4 (90)	66.3 (218)	6.4 (21)	- -	2.21	.54
2. มีความเข้าใจในหลักธรรมะ ทางพุทธศาสนามากขึ้น	41.2 (136)	53.9 (178)	4.8 (16)	- -	2.36	.57

จากตารางที่ 41 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล်ศาสนามีผลการเปิดรับธรรมะด้านความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.36 รองลงมาคือ มีความรู้ในพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.21

ตารางที่ 42

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล်ศาสนา

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านทัศนคติ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
3. มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนา	84.5 (279)	15.2 (50)	.3 (1)	- -	2.84	.37
4. มีความศรัทธาต่อพุทธศาสนา	86.9 (280)	12.5 (41)	.6 (2)	- -	2.86	.36

จากตารางที่ 42 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล်ศาสนามีผลการเปิดรับธรรมะเรื่องความศรัทธาต่อพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.86 รองลงมาคือ มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อพุทธศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.84

ตารางที่ 43
แสดงผลของการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD
5. ดักบาตร	10.6 (28)	53.6 (141)	33.8 (89)	1.9 (5)	1.73	.67
6. สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน	23.6 (62)	38.8 (102)	29.3 (77)	8.4 (22)	1.77	.90
7. นั่งสมาธิ	3.8 (10)	20.3 (53)	47.1 (123)	28.7 (75)	.99	.80
8. รักษาศีล 5	19.5 (51)	49.2 (129)	21.8 (57)	8.8 (23)	1.82 ^a	.87
9. รักษาศีล 8	3.4 (9)	29.4 (77)	44.7 (117)	22.5 (59)	1.13	.80
10. ร่วมพิธีในวันสำคัญทางศาสนา	7.6 (20)	41.8 (110)	45.2 (119)	4.9 (13)	1.53	.72
11. ชักชวนเพื่อน,ญาติ ไปวัด	7.3 (19)	37.8 (99)	43.9 (115)	11.1 (29)	1.41	.78
12. สนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์, นักบวช	1.9 (5)	11.5 (30)	50.8 (133)	35.5 (93)	.82 ^b	.80
13. สนทนาธรรมกับญาติธรรม	4.6 (12)	19.8 (52)	42.7 (112)	32.8 (86)	.96	.84
14. สนทนาธรรมกับหมู่ญาติในครอบครัว	5.3 (14)	25.6 (67)	45.4 (119)	23.7 (62)	1.12	.83
15. สนทนาธรรมกับเพื่อน	5.3 (14)	26.3 (69)	43.1 (113)	25.2 (66)	1.12	.84

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 43 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะประเภทไกลศาสนา มีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติ โดยการ
รักษาศีล 5 มากที่สุด รองลงมาคือ การสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน และดักบาตรเฉลี่ยร้อยละ 1.77 และ
เฉลี่ยร้อยละ 1.73 ตามลำดับ

ตารางที่ 44

แสดงผลการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลศาสตร์

ผลจากการเปิดรับธรรมะ ด้านการปฏิบัติ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ค่าเฉลี่ย X	SD
5. ตักบาตร	27.9 (92)	53.6 (177)	17.0 (56)	1.5 (5)	2.08	.71
6. สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน	63.1 (209)	28.1 (93)	6.9 (23)	1.8 (6)	2.52 ^a	.71
7. นั่งสมาธิ	28.3 (93)	37.4 (123)	25.2 (83)	9.1 (30)	1.85	.94
8. รักษาศีล 5	44.8 (147)	43.3 (142)	10.1 (33)	1.8 (6)	2.31	.72
9. รักษาศีล 8	19.8 (65)	32.5 (107)	33.7 (111)	14.0 (46)	1.58	.96
10. ร่วมพิธีในวันสำคัญทางศาสนา	33.0 (109)	51.5 (170)	14.8 (49)	.6 (2)	2.17	.69
11. ชักชวนเพื่อน,ญาติ ไปวัด	25.2 (83)	51.7 (170)	20.4 (67)	2.7 (9)	1.99	.75
12. สนทนาธรรมกับพระภิกษุสงฆ์, นักบวช	15.8 (52)	36.5 (120)	35.3 (116)	12.5 (41)	1.55 ^b	.90
13. สนทนาธรรมกับญาติธรรม	18.1 (60)	42.0 (139)	32.0 (106)	7.9 (26)	1.70	.85
14. สนทนาธรรมกับหมู่ญาติในครอบครัว	15.1 (50)	43.2 (143)	32.6 (108)	9.1 (30)	1.64	.84
15. สนทนาธรรมกับเพื่อน	17.2 (57)	40.2 (133)	35.6 (118)	6.9 (23)	1.67	.84

a มากที่สุด , b น้อยที่สุด

จากตารางที่ 44 ผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลศาสตร์มี ผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติ โดยการสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.52 รองลงมา คือการรักษาศีล 5 และเข้าร่วมพิธีในวันสำคัญทางศาสนาเฉลี่ยร้อยละ 2.31 และเฉลี่ยร้อยละ 2.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 45

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ ประเภทโกล์และโกลศาสนา

ผลการเปิดรับธรรมะ	ลักษณะผู้เปิดรับ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	t	P
ด้านความรู้	โกล	261	1.81	.54	-11.18	< .05
	โกล์	329	2.29	.48		
ด้านทศนคติ	โกล	262	2.54	.56	- 8.43	< .05
	โกล์	329	2.85	.34		
ด้านการปฏิบัติ	โกล	261	1.31	.48	-14.49	< .05
	โกล์	328	1.91	.51		

จากตารางที่ 45 พบว่า ความโกล์โกลศาสนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกลศาสนามีผลของการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติน้อยกว่าผู้เปิดรับธรรมะประเภทโกล์ศาสนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามเพศ

ผลการเปิดรับธรรมะ	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	t	P
ด้านความรู้	ชาย	207	2.90	.58	.37	> .05
	หญิง	385	2.07	.55		
ด้านทักษะคติ	ชาย	208	2.75	.43	1.51	> .05
	หญิง	385	2.70	.49		
ด้านการปฏิบัติ	ชาย	207	1.62	.64	-.90	> .05
	หญิง	384	1.67	.55		

จากตารางที่ 46 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะเพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 47

แสดงผลจากการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามอายุ

ผลการเปิดรับธรรมะ	อายุ (ปี)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)	
ด้านความรู้	1. ต่ำกว่า 31	240	1.97	.57	7.61	< .05	1,2 < 3,4,5	
	2. 31 - 40	205	2.06	.55				
	3. 41 - 50	84	2.23	.50				
	4. 51 - 60	38	2.37	.47				
	5. มากกว่า 60	26	2.29	.65				
ด้านทศนคติ	1. ต่ำกว่า 31	240	2.63	.53	4.00	< .05	1,3 < 2,4,5	
	2. 31 - 40	206	2.77	.44				
	3. 41 - 50	84	2.71	.44				
	4. 51 - 60	38	2.81	.44				
	5. มากกว่า 60	26	2.94	.38				
ด้านการปฏิบัติ	1. ต่ำกว่า 31	240	1.54	.62	5.77	< .05	1 < 2,4,5	
	2. 31 - 40	205	1.70	.58				3 < 4
	3. 41 - 50	83	1.65	.51				4 < 2
	4. 51 - 60	38	1.96	.48				
	5. มากกว่า 60	26	1.81	.43				

จากตารางที่ 47 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่ละคู่ในด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติแล้วพบว่าคู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านความรู้ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี และ 31 - 40 ปี มีผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้น้อยกว่ากลุ่มอายุ 41 - 50 ปี อายุ 51 - 60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี

ด้านทศนคติ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี และ 41 - 50 ปี มีผลการเปิดรับธรรมะด้านทศนคติน้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี

ด้านการปฏิบัติ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติ น้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี อายุ 51 - 60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี

ส่วนกลุ่มอายุ 41 - 50 ปี มีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติ น้อยกว่ากลุ่มอายุ 51 - 60 ปี และกลุ่มอายุ 51 - 60 ปี มีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติ น้อยกว่ากลุ่มอายุ 31 - 40 ปี

ตารางที่ 48

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามกลุ่มของสถานภาพ

ผลการเปิดรับธรรมะ	สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านความรู้	1. โสัด	341	2.07	.57	4.29	< .05	1 < 3
	2. แต่งงาน	190	2.09	.56			
	3. แยก,หม้าย,หย่า	61	2.26	.45			
ด้านทักษะคติ	1. โสัด	342	2.69	.50	1.28	> .05	
	2. แต่งงาน	190	2.73	.43			
	3. แยก,หม้าย,หย่า	61	2.78	.46			
ด้านการปฏิบัติ	1. โสัด	342	1.64	.59	.64	> .05	
	2. แต่งงาน	188	1.64	.58			
	3. แยก,หม้าย,หย่า	61	1.73	.54			

จากตารางที่ 48 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องผลของการเปิดรับธรรมะด้านทักษะคติ และการปฏิบัติ

ส่วนด้านความรู้นั้นพบว่า สถานภาพที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ผู้ที่เป็นโสดจะมีผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้น้อยกว่าผู้ที่แยกกันอยู่ หม้าย และหย่าร้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 49

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามระดับการศึกษา

ผลการเปิดรับธรรมะ	การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P
ด้านความรู้	ต่ำกว่าปริญญาตรี	169	2.14	.48	3.54	> .05
	ปริญญาตรี	326	2.02	.59		
	สูงกว่าปริญญาตรี	91	2.15	.58		
ด้านทศนคติ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	169	2.70	.47	.56	> .05
	ปริญญาตรี	327	2.71	.49		
	สูงกว่าปริญญาตรี	91	2.76	.41		
ด้านการปฏิบัติ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	169	1.62	.57	.78	> .05
	ปริญญาตรี	326	1.65	.61		
	สูงกว่าปริญญาตรี	90	1.72	.53		

จากตารางที่ 49 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องของผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 50

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามอาชีพ

ผลการเปิดรับธรรมะ	อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	SD	F	P	คู่ที่ต่างกัน (scheffe)
ด้านความรู้	1. รับราชการ	201	2.12	.58	2.50	< .05	5 < 1,2,6, 7 3 < 2
	2. นักธุรกิจ	43	2.24	.45			
	3. พนักงานบริษัทร้านค้า	108	1.99	.52			
	4. นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	2.05	.63			
	5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	104	1.95	.57			
	6. ค้าขาย	82	2.11	.53			
	7. แม่บ้านพ่อบ้าน	24	2.23	.57			
ด้านทัศนคติ	1. รับราชการ	201	2.74	.46	1.15	> .05	
	2. นักธุรกิจ	43	2.77	.40			
	3. พนักงานบริษัทร้านค้า	108	2.70	.46			
	4. นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	2.60	.60			
	5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	104	2.64	.54			
	6. ค้าขาย	83	2.76	.42			
	7. แม่บ้านพ่อบ้าน	24	2.79	.44			
ด้านการปฏิบัติ	1. รับราชการ	200	1.69	.51	3.99	< .05	2 > 1,3,4, 5,6 6 < 1
	2. นักธุรกิจ	43	1.99	.64			
	3. พนักงานบริษัทร้านค้า	108	1.60	.58			
	4. นักเรียนนิสิตนักศึกษา	31	1.64	.55			
	5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	104	1.59	.61			
	6. ค้าขาย	82	1.50	.66			
	7. แม่บ้านพ่อบ้าน	24	1.73	.49			

จากตารางที่ 50 เมื่อความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพต่างที่ละคู่ในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติแล้วพบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

ด้านความรู้ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ น้อยกว่าอาชีพรับราชการ นักธุรกิจ ค้าขาย แม่บ้านพ่อบ้าน และพนักงานบริษัทร้านค้ามีผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ น้อยกว่านักธุรกิจ

ด้านทัศนคติ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับผลการเปิดรับธรรมะด้านทัศนคติในทุกอาชีพ

ด้านการปฏิบัติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักธุรกิจมีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติมากกว่าทุกอาชีพ และอาชีพค้าขายมีผลการเปิดรับธรรมะด้านการปฏิบัติน้อยกว่าอาชีพรับราชการ

ตารางที่ 51

แสดงผลของการเปิดรับธรรมะ ด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้เปิดรับธรรมะ โดยแบ่งตามรายได้

ผลการเปิดรับธรรมะ	รายได้ (บาท)	จำนวน	ค่าเฉลี่ย X	SD	F	P
ด้านความรู้	1. ต่ำกว่า - 5,001	91	2.14	.54	1.38	> .05
	2. 5,001 - 10,000	151	2.05	.55		
	3. 10,001 - 20,000	285	2.07	.56		
	4. 20,001 - 30,000	26	2.27	.57		
	5. 30,001 - 40,000	18	1.89	.63		
	6. มากกว่า 40,000	22	2.05	.55		
ด้านทศนคติ	1. ต่ำกว่า - 5,001	91	2.73	.51	1.95	> .05
	2. 5,001 - 10,000	150	2.64	.51		
	3. 10,001 - 20,000	285	2.74	.44		
	4. 20,001 - 30,000	26	2.92	.23		
	5. 30,001 - 40,000	19	2.68	.58		
	6. มากกว่า 40,000	23	2.65	.49		
ด้านการปฏิบัติ	1. ต่ำกว่า - 5,001	90	1.64	.66	1.09	> .05
	2. 5,001 - 10,000	151	1.60	.55		
	3. 10,001 - 20,000	283	1.68	.48		
	4. 20,001 - 30,000	26	1.78	.39		
	5. 30,001 - 40,000	19	1.46	.51		
	6. มากกว่า 40,000	23	1.58	.53		

จากตารางที่ 51 พบว่า ผู้เปิดรับธรรมะที่มีรายได้แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของผลการเปิดรับธรรมะด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติ